

EVA LINGHEDE OCH HÅKAN LARSSON

”Jag är en
normal kille
liksom”

att göras och göra sig till ridsportkille

Förord

Våren 2010 arrangerade Svenska Ridsportförbundet en endagskonferens på Hotell Radisson, Arlanda flygplats, kallad "En dag med killar och ridsport i fokus". Arrangemanget lockade ett tjugotal män i olika åldrar. Dessa män fick tillfälle att berätta om sina erfarenheter av ridsporten och också om hur det kom sig att de sökte sig till ridsporten. En av författarna till föreliggande rapport, Håkan Larsson från Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) i Stockholm, var inbjuden för att presentera sin forskning om de föreställningar om kvinnor och män som dominerar inom idrotten och hur dessa föreställningar bidrar till att ställa upp särskilda villkor för kvinnors och mäns idrottande.

Mötet mellan ridsportkillarna och forskaren blev kreativt och konstruktivt. Ridsportkillarnas berättelser om erfarenheter och "vägen in" till ridsporten satte igång många tankar hos forskaren och forskarens presentation bidrog till ökad förståelse för idrottsdeltagandets villkor bland ridsportkillarna. Efter konferensen kontaktades Håkan Larsson av Lillemor Lindell vid ridsportförbundet med en förfrågan om intresset för att undersöka ridsportkillars erfarenheter av sitt idrottande i en fördjupad studie.

Planen för forskningsprojektet växte fram i samverkan mellan forskarna och företrädare för ridsportförbundet, där Gisela Löfstrand så småningom tog över ansvaret från Lillemor Lindell. Från GIH:s sida har Håkan Larsson och Eva Linghede arbetat med projektet. Eva Linghede kunde anställas som projektassistent i och med de forskningsmedel som GIH erhöll från ridsportförbundet. För detta vill vi rikta ett tack till Svenska Ridsportförbundet. Eva Linghede, som har erfarenhet av ridning och miljö i stallet, har genomfört de intervjuer som ligger till grund för studien samt stått för rapportskrivandet. Håkan Larsson har fungerat som handledare och vetenskapligt ansvarig.

Som idrottspedagogiska forskare strävar vi efter att utveckla rollen som "idrottens kritiska vänner". Att vara en kritisk vän innebär att vi försöker belysa kritiska aspekter av idrottandet, eftersom vi är pedagoger särskilt då när det gäller påverkan och villkor för deltagande, och att vi gör detta så att man inom berörda verksamheter får ett tillfälle att se verksamheten i ett nytt ljus. Betoningen ligger alltså inte så mycket på förhållningssättet "så här ligger det till – ni behöver göra detta!", utan mer på "detta ser vi – kan det bidra i er utveckling av verksamheten?" Forskningsresultat behöver

inte få några givna konsekvenser för en verksamhet. De kan, liksom framväxten av forskningsprojektet, utvecklas i samverkan mellan forskare och företrädare för verksamheten.

Avslutningsvis vill vi rikta ett varmt tack till de killar och män som deltagit i intervjuerna. Vi hoppas att vår berättelse gör era berättelser rättvisa.

Stockholm i december

Eva Lingham och Håkan Larsson

Inledning

För hundra år sedan var det främst män som sysslade med hästar och ridning, och då framförallt inom militären, jordbruket och transportsektorn. Men ”karlagörat” med hästarna innefattade även omsorg och skötsel. I takt med att behovet av hästar i armén minskade efter andra världskriget, och ny teknik gjorde att hästar inte längre efterfrågades inom jordbruket och transportsektorn, förändrades hästindustrin. Fokus hamnade i stället på hästen som fritidssysselsättning – och på ridsporten. Samtidigt skedde en annan förändring. Från att ha setts som en manlig angelägenhet, började allt fler kvinnor och tjejer ägna sig åt hästar och ridning. (Hedenborg, 2007) Idag är en överväldigande majoritet av utövarna inom svensk ridsport, 88 % av medlemmarna i Svenska Ridsportförbundet, tjejer och kvinnor. Bland barn och ungdomar är tjejdominansen ännu större. Enligt statistik över det lokala aktivitetsstödet år 2009 är 96 – 98 % av utövarna mellan 7 och 20 år tjejer (Larsson & Johansson, 2012). Denna utveckling, eller omkodning, av hästsporten visar att könsnormer, det vill säga föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt, är föränderliga och beroende av tid och plats. Däremot kan man konstatera att ridsporten idag domineras av värden som (i vår kultur) definieras som kvinnliga. Därför uppfattas den som mer ”passande” för tjejer än för killar. Tittar man på elitnivå är könsfördelningen emellertid jämnare. En genomgång av svenska landslagsryttare visar att ungefär hälften är män (Svenska Ridsportförbundet, 2012). I internationella sammanhang, exempelvis i OS, dominerar män fortfarande, men andelen kvinnor har ökat stort sedan 1950-talet (Hedenborg & Hedenborg-White, 2012).

Valet av fritidssysselsättning, exempelvis idrott, kan ses som ett sätt för barn och ungdomar (och deras föräldrar) att sortera genus, det vill säga att markera att de är antingen flickor eller pojkar. Birgitta Fagrell (2000) visar i sin avhandling hur redan sjuåriga barn har ”lärt sig” vilka idrotter som passar för pojkar respektive flickor. Liknande föreställningar finns hos vuxna (Koivula, 1999). Tittar man på statistik från RF blir det tydligt att dessa föreställningar även avspeglar sig i idrottens faktiska deltagarmönster. Trots att könsfördelningen totalt sett är ganska jämn domineras vissa idrotter (flertalet) av killar och vissa av tjejer. De idrotter som lockar flest killar procentuellt sett är motorsport, ishockey och biljard och de idrotter där andelen tjejer är högst är, förutom ridsporten, konstakning och gymnastik. Sett till det totala antalet utövare är fotbollen emellertid den största idrotten bland både tjejer och killar. Det är också tydligt att tjejer det senaste årtiondet orienterat sig mer och mer mot idrotter som traditionellt har setts som manliga medan

killar inte på samma sätt orienterat sig mot idrotter som traditionellt har setts som kvinnliga. (Larsson, 2009) Dessa könsmonster synliggör en asymmetrisk genusordning, där det manligt kodade värderas högre än det kvinnligt kodade. De synliggör också att normerna för hur en kille ska vara är snävare än för hur en tjej ska vara. Det verkar helt enkelt som att det är svårare för killar att ägna sig åt idrotter som anses vara "tjejiga" än tvärtom.

När man pratar om könsmonster inom idrotten är det samtidigt viktigt att komma ihåg att många idrotter lockar ungefär lika många tjejer som killar. Likaså finns det tjejer som är aktiva inom idrotter som domineras av killar och killar (om än färre) som är aktiva inom idrotter som domineras av tjejer. Dessa tjejer och killar utmanar den givna kopplingen mellan vissa värden och kön och synliggör att idrottens könsmonster, liksom genusordningen, inte är en gång för alla givna. När könsgränser överskrids inom idrotten brukar det emellertid leda till reaktioner. En vanlig reaktion är ett ifrågasättande utövarnas sexualitet. Så har exempelvis kvinnliga fotbollsspelare och manliga konståkare fått finna sig i att få sin (hetero)sexualitet ifrågasatt (Larsson, 2001). Detta synliggör att föreställningar om kön är tätt sammankopplade med föreställningar om sexualitet, och då en normativ heterosexualitet. En utmaning av traditionella könsmonster utgör samtidigt en utmaning av heteronormativiteten, det vill säga det outtalade antagandet att alla människor är heterosexuella (i alla fall tills motsatsen är bevisad) och att heterosexualitet är "naturligt" och önskvärt. Ifrågasättandet av utövarnas (hetero)sexualitet blir ofta starkare när manliga idrottare ägnar sig åt kvinnligt kodade idrotter än tvärtom. Detta visar återigen på att det maskulina värderas högre än det feminina och att normerna för hur en kille ska vara är snävare än för hur en tjej ska vara. Det synliggör även att heterosexualiteten värderas högre än homosexualiteten. Att könsöverskridande idrottare får sin sexualitet ifrågasatt bidrar emellertid, på ett problematiskt sätt, till att de individer som inte riktar sitt begär mot den motsatta könskategorin utmålas som avvikare (Nordberg, 2005b).

Ridsportens koppling till kvinnlighet och femininitet, gör att killar som håller på med ridsport utmanar traditionella könsmonster, det vill säga den givna kopplingen mellan vissa värden och kön. De kan i den meningen ses som könsgränsöverskridare. Det blir då intressant att fråga sig vilka killar som börjar med ridsport? Hur ser deras väg in i ridsporten ut? Och vilka erfarenheter har de av verksamheten? Det blir även intressant att belysa hur deras könsöverskridande hanteras, både inom och utanför ridsporten samt hur detta påverkar deras självförståelse och identitetsskapande? Med andra ord, hur "görs" och hur

”gör” man sig till kille inom ridsporten? Är det möjligt att inta andra positioner än de som vanligen erbjuds killar inom idrotten, när man deltar i en idrott som domineras av tjejer?

Dessa frågor blir särskilt intressanta om man beaktar den forskning som sedan tidigare finns kring idrott, män och maskulinitet(er). Fokus har nämligen, inom den idrottsrelaterade genus- och maskulinitetsforskningen, legat på hur maskulinitet ”görs”, eller konstrueras, i manligt kodade idrottsmiljöer (se bland annat Fundberg, 2003, Andreasson, 2006, Messner, 1992), samt hur idrotten på ett mer övergripande plan, exempelvis i policydokument och läromedel, bidrar till att ”skapa” manliga (och kvinnliga) könsidentiteter (se bland annat Larsson, 2001, Grahn, 2008 & Svender, 2012). Det finns emellertid bristfällig kunskap om killars identitetsskapande i idrotter som domineras av kvinnor, liksom idrottsforskning med ett fokus på hur detta identitetsskapande kan variera *inom* gruppen killar.

Tidigare forskning

Idrott och genus

Idrottsforskning med ett genusperspektiv, det vill säga forskning som belyser hur idrotten bidrar till att skapa kvinnliga och manliga könsidentiteter, har blivit allt vanligare sedan 1990-talet och framåt. Medan vissa forskare har valt att fokusera på hur kön ”görs” på en övergripande nivå inom idrotten har andra tittat på hur detta ”görande” går till på individnivå. Och vissa forskare har valt att titta på båda dessa nivåer samtidigt.

Håkan Larsson (2001) belyser hur det i idrottsrörelsens styrdokument de senaste årtiondena framkommer att tjejer och killar ”är” olika, det vill säga att de har olika intressen värderingar, kunskaper och erfarenheter. En jämställd idrott har, som en följd av detta, kommit att innebära en idrott anpassad till kvinnors och mäns olika villkor. Medan killar beskrivs som tävlingsinriktade, individualistiska och fokuserade på egen framgång beskrivs tjejer vara inriktade på gemenskap, närhet och förtrolighet. Dessa beskrivningar kan visserligen ifrågasättas med utsagor från enskilda idrottare, vilka ofta är mindre stereotypa, men är ändå berättelser som idrottande tjejer och killar måste förhålla sig till. Killars idrottande framställs vidare som något oproblemiskt och självklart, medan tjejers idrottande anses vara mer problematiskt. Därför har det också blivit viktigt att anpassa idrotten till tjejers ”speciella” villkor. Larsson diskuterar hur talet om idrottande tjejers och killars olika kroppar, beteenden och egenskaper bidrar till att skapa, eller ”göra”, manligt och kvinnligt, feminint och maskulint.

Karin Grahns (2009) har intresserat sig för hur genus skapas i tränarutbildningens läromedel, och här framträder liknande bilder av idrottande tjejer och killar som i Larssons studie. I läromedlen sammankopplas killar med funktionella och problemfria idrottskroppar, vilka är ämnade för prestation. Det är med andra ord så en ”normal” idrottskille framställs. Att inte ha en funktionell idrottskropp, eller att uppleva problem inom idrotten, blir i relation till detta något ”onormalt” och lite konstigt. I alla fall om man är kille. Flickor och kvinnor framställs i läromedlen, precis som i idrottens styrdokument, som annorlunda i relation till pojkar och män, de blir det ”andra” – och problematiska – könet. Både Larssons och Grahns studier synliggör att man, genom att framställa tjejer och killar som enhetliga och motsatta kollektiv riskerar att missa att skillnaderna inom gruppen tjejer och inom gruppen killar oftast är större än skillnaderna mellan grupperna. Det riskerar också att befästa stereotypa föreställningar av män och kvinnor; hur de ”är” och

vad de tycker om att göra. Föreställningar som idrottande tjejer och killar sedan plockar upp – och måste förhålla sig till.

Det finns en hel del studier om killars identitetsskapande inom idrotten, och då med fokus på manligt kodade idrottsmiljöer. Dessa studier visar att idrotten bidrar till att konstruera en manlighet – eller ett maskulinitetsideal – präglad av aggressivitet, tävling och heterosexualitet. Detta är ett manlighetsideal som har visat sig leda till ett nedvärderande av såväl kvinnor som ”andra” män, exempelvis bögar, funktionshindrade och icke idrottsintresserade. (Connell, 1990; Messner 1992). Etnologen Jesper Fundberg (2003) belyser i sin studie av ett pojkfotbollslag hur detta manlighetsideal, den hegemoniska maskuliniteten, upprätthålls genom att fotbollskillarna tar avstånd från ”kärringen”, bögen” och ”invandraren”. Något som inte sällan resulterar i homofobi, sexism och främlingsfientlighet. Fundberg menar att fotbollskillarna på så sätt formar sin identitet som vita heterosexuella medelklasspojkar genom att markera vilka de ”inte är”. Liknande mönster framträder i Jesper Andreassons studie av ett herrhandbollslag (2006). Även i denna typ av studier finns emellertid en tendens att framställa idrottskillar som en enhetlig och homogen grupp. Och genom att fokusera på hur idrotten fostrar pojkar till att bli en viss sorts män (aggressiva, tävlingsinriktade och heterosexuella) riskerar man att missa att det finns killar som vare sig uppskattar eller agerar i enlighet med ett sådant maskulinitetsideal.

Idrotten är inte heller ett enhetligt fält, och de normer kring kön och sexualitet som präglar vissa idrotter, eller idrottskulturer, behöver inte nödvändigtvis prägla andra. När det gäller studier som belyser killars och mäns identitetsskapande i idrotter som domineras av tjejer och kvinnor så är dessa är sällsynta. Det finns ett fåtal internationella studier där man har tittat på konstruktionen av kön bland män som ägnar sig åt cheerleading (Anderson, 2005) och dans (Mennesson, 2009). Dessa studier tyder på att deltagandet i en kvinnligt kodad idrott kan öppna upp för andra, och mindre traditionella, sätt att vara kille eller man. Samtidigt kan det bli extra viktigt att markera att man (trots allt) är en maskulin kille eller man.

Värt att notera är också att större delen av alla studier av maskulinitet (och femininitet) inom idrotten återskapar den traditionella synen att män gör maskulinitet och kvinnor gör femininitet. Enligt Heidi Eng (2003, s. 87) är detta problematiskt eftersom allt vad män gör då ses som ett uttryck för maskulinitet – något som i förlängningen bara leder

till att kopplingarna mellan män och maskulinitet och kvinnor och femininitet förstärks. Eng efterlyser i stället fler studier som fokuserar på hur män (och kvinnor) gör både maskulinitet och femininitet.

Ridsport och genus

En intressant aspekt när det gäller ridsporten är den genusomkodning som har skett under de senaste 60 åren. Susanna Hedeberg (2009) har analyserat innehållet i ridsportens utbildningar från 1950-talet och framåt i relation till genus samt till begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran. Hon beskriver att det som präglat ridsportens utbildningsverksamhet har varit föreningsfostran och omsorgsfostran, snarare än den tävlingsfostran som har varit framträdande i många andra idrotter. Eftersom tävlingsfostran vanligen kopplas till en konstruerad manlighet frågar sig Hedenborg om inte Ridfrämjandets verksamhet feminiserades för att andra, och mer omsorgsinriktade, delar av fostran betonades. Hon diskuterar vidare om det inte kan vara detta som ligger bakom den omkodning av ridsporten som skett – från en manligt kodad militärisk sysselsättning till en "flickig" fritidssysselsättning. Eftersom omvårdnad brukar kopplas till en socialt konstruerad kvinnlighet anser hon att det är en rimlig tanke. Hon problematiserar dock detta resonemang genom att lyfta fram att även ridhästarna inom armén sköttes om och vårdades, ett arbete som utfördes av manliga hästskötare och var maskulint kodat. Dessutom påpekar hon att den "omvårdnad" som avses stundtals är ett tungt och skitigt arbete som kräver att man kan hantera 500 kg häst. Kopplingen till det som brukar definieras som kvinnligt är alltså inte helt tydlig.

Hege Johansen (2009) har intresserat sig för varför det är så stora skillnader mellan könsrepresentationen i bredd och elit i (norsk) banhoppning. Tre sannolika förklaringar till detta förs fram. För det första menar Johansen att tjejer och killar har olika erfarenheter och handlingsdispositioner inom ridsporten. Hennes studie tyder på att tjejer börjar rida för att de gillar djur, och för att de vill ta hand om hästarna, medan killar verkar lockas mer av tävlingsmomentet. Johansen menar att det är dominerande manlighetsnormer som styr killarna mot tävlandet medan tjejerna har större möjligheter att välja andra vägar. Det är accepterat för dem att "bara" ha ridningen som en fritidssysselsättning där de får gosa och ta hand om hästarna. Killar förutsätts däremot tävla och prestera för att bli accepterade. För det andra verkar män, i högre utsträckning än kvinnor, bli sponsrade av kommersiella aktörer, vilket kan ge fördelar i tävlingssammanhang. Och för det tredje är det mycket som talar för att killar och män får mer uppmärksamhet, stöd och hjälp inom ridsporten. Killar förväntas

bli bra, i egenskap av att vara just killar, vilket leder till att de lättare får möjligheter att uppjobba den kompetens som krävs för att lyckas. Johansen kopplar detta till att ridsporten traditionellt har ansetts vara en maskulint kodad miljö. Även om ridsporten delvis har omkodats under 1900-talet så gäller detta inte tävlingsridningen.

Föreställningar om att tjejer ägnar sig åt ridsport för att de har ett starkt djurintresse och för att de vill pyssla med hästarna är inte ovanliga. Dessa föreställningar utmanas dock i Lena Forsbergs studie av stalltjejer (2007). Forsberg beskriver hur stallet är en arena där normer snarare ifrågasätts och andra egenskaper än vad som traditionellt brukar klassas som kvinnliga värderas. I stallet premieras handlingskraft, mod, styrka och självständighet medan yta och utseende får stå tillbaka. Tjejerna i Forsbergs studie beskriver sig som "obrydda" och mer mogna än sina skolkamrater. Enligt Forsberg kan stallmiljön på detta sätt vara en plats där genusutrymmet för tjejer vidgas och alternativa sätt att "göra" kön blir möjliga. Birgitta Plymoth (2012) konstaterar i sin medieanalys av tidningen Häst & Ryttare att hästtjejer beskrivs som energiska, modiga, kompetenta och med ledaregenskaper. Dock förknippas män i högre utsträckning med status och gedigen hästkunskap. Män ges också tolkningsföreträde när det gäller tävlingsridning.

Studier som rör killars identitetsskapande inom ridsporten är sällsynta – i svensk kontext obefintliga. Viss internationell forskning finns dock. Katherine Dashper (2012), som har studerat manliga och kvinnliga tävlingsryttare i Storbritannien, beskriver att ridsporten, till skillnad från många andra idrotter, är en tolerant miljö där (manlig) homosexualitet är helt accepterad. Heterosexuella män i alla åldrar uppvisar en låg grad av homofobi och ger i detta avseende inte alls uttryck för den dominerande (hetero)maskulinitet som brukar förknippas med manliga idrottare. Snarare ger de, enligt Dashper, uttryck för det som sociologen Eric Anderson beskriver som en ny, och inkluderande, form av manlighet – en som inte bygger på homofobi och sexism i samma omfattning som den traditionella, hegemoniska maskuliniteten. Dashper menar att toleransen och öppenheten gentemot homosexuella män hänger samman med att kvinnor och män tävlar och tränar tillsammans inom ridsporten. Den toleranta attityden verkar emellertid ha en baksida. Dashper beskriver hur män inom ridsporten, oavsett om de är bögar eller straighta, är noga med att ta avstånd från vad som framställs som en underordnad, och icke önskvärd, femininitet. På detta sätt konstrueras maskulinitet som något annat – och högre värderat – än femininitet. Det verkar, utifrån Dashpers studie, som att det är helt okej att vara bög inom ridsporten så länge man inte är feminin eller "fjollig".

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är dubbelt. Det första delsyftet är att undersöka villkoren för killars och mäns inträde respektive deltagande i ridsportverksamheter. Det särskilda intresset för killar och män hänger samman med att verksamheten domineras av tjejer och kvinnor och att den befintliga forskningen framförallt har handlat om tjejer. Centrala frågeställningar är:

- Vilka erfarenheter har killar och män av att delta i verksamheter knutna till Svenska Ridsportförbundet?
- Hur ser killarnas och männens väg in i ridsportverksamheten ut? Finns det några gemensamma drag i dessa personers bakgrund och livshistoria?

Det andra delsyftet handlar om hur kön konstrueras, eller "görs", bland killar och män inom ridsporten. Detta är av intresse då fokus inom den idrottsrelaterade genus- och maskulinitetsforskningen främst har legat på idrotten generellt eller på manligt kodade idrottsmiljöer. Det finns bristfällig kunskap om killars identitetskapande i idrotter som domineras av kvinnor. Centrala frågeställningar är:

- Vilka normer och föreställningar kring kön och sexualitet blir synliga i intervjupersonernas berättelser?
- Hur förhåller sig, eller positionerar sig, intervjupersonerna till rådande köns- och sexualitetsnormer?

Teoretiska utgångspunkter

Att göra kön

I denna studie är utgångspunkten att normer och föreställningar om hur kön "är" påverkar hur tjejer och killar, kvinnor och män tänker och betar sig och på så sätt bidrar till att skapa kön. Man kan säga att mäns och kvinnors handlingar bidrar till att kön "görs". Könsmönstren inom idrotten ses således inte som ett uttryck för "naturliga" skillnader mellan tjejer och killar, kvinnor och män. De ses som ett uttryck för att vissa idrotter domineras av värden som i vår kultur definieras som manliga medan andra domineras av värden som definieras som kvinnliga. Och genom att delta i idrott, exempelvis ridsport, lär sig utövarna vad det innebär att vara kille eller tjej i just denna kultur; ett lärande som förkroppsligas i tal och handlingar. Men eftersom normer är föränderliga, beroende av tid och plats och då flera (och ibland motstridiga) normer kan existera samtidigt, kan detta könsgörande se ut på olika sätt. Killar och tjejer ses därför inte som enhetliga, och motsatta, grupper. Snarare finns det flera möjliga sätt att vara kille och tjej beroende på hur man förhåller sig till, eller positionerar sig i förhållande till, rådande könsnormer. Då vissa normer är mer dominerande än andra i samhället, och inom idrotten, kommer dock vissa sätt att göra kön värderas högre än andra.

Kopplingen kön – sexualitet

Föreställningar om kön är tätt sammankopplade med föreställningar om sexualitet, och då en normativ heterosexualitet. Som vi såg inledningsvis är ett överskridande av traditionella könsmonster i sig en anledning till att man kan få sin sexualitet ifrågasatt. Den amerikanska filosofen Judith Butler menar att föreställningar om manligt och kvinnligt i själva verket bygger på – och förutsätter – ett antagande om heterosexualitet (Butler, 1990). Enligt Butler är uppdelningen i två olika och motsatta kön bara logisk utifrån tanken att det heterosexuella begäret ska binda könen samman. Att vara heterosexuell, att attraheras av det motsatta, kräver ju att detta motsatta laddas med en "annorlundahet". Utan en obligatorisk heterosexualitet skulle det inte finnas ett behov av att definiera könen som olika och motsatta – för att de i föreningen ska komplettera varandra. Och utan en snäv och hierarkisk uppdelning mellan könen blir inte en normativ heterosexualitet logisk. Normer och föreställningar om hur kvinnor och män "är" handlar därför inte om vilka kvinnor och män som helst. De handlar i stor utsträckning om heterosexuella kvinnor och män. Tjejers och killars och kvinnors och mäns agerande förstås och tolkas därför i förhållande till normer och föreställningar som förutsätter heterosexualitet. Detta

outtalade antagande, *heteronormativiteten*, upprätthålls genom normaliseringsprocesser – processer som gör att man belönas av omgivningen om man uppträder som det förväntas av en heterosexuell kvinna eller man. Dessa processer skapar också en oro över att inte vara "normal", eller över att inte passa in, eftersom man vet, eller i alla fall tror, att det kan leda till negativa reaktioner hos andra människor.

Genomförande

Med tanke på studiens syfte, och att området är outforskat, bedömdes kvalitativa intervjuer vara det lämpligaste tillvägagångssättet. I allmänna ordalag innebär ett kvalitativt tillvägagångssätt att man är intresserad av att veta, eller förstå, hur människor i ett visst sammanhang upplever sin värld. Man är inte, som i den kvantitativt inriktade forskningen, ute efter att ange frekvenser och generalisera. I fokus står främst vilka olika typer av erfarenheter som finns hos en grupp människor, i detta fall manliga ridsportutövare. Hur vanligt det är att man upplever en sak på ett visst sätt, kommer först i andra hand.

Urvalet av intervjupersoner var strategiskt. Svenska Ridsportförbundet hjälpte till att identifiera ett antal killar och män som var aktiva inom verksamheter knutna till förbundet. Utifrån denna lista gjordes ett urval för att få en spridning avseende ålder, gren, nivå (bredd/tävling) och geografisk hemvist. Ungefär hälften av intervjupersonerna valdes ut på detta sätt och tillfrågades om att delta i studien via telefon och mail. För att även få med andra personer än de som ridsportförbundet hade identifierat gick vi igenom listor med manliga landslagsryttare (A- och B- trupper på senior och juniornivå) samt medlemslistor i lokala ungdomssektioner. Dessa medlemslistor hittades genom en sökning på internet. Också här gjordes ett urval för att få en spridning gällande ålder, gren, nivå och geografisk hemvist, innan kontakt togs via telefon eller mail. Vi antog nämligen att intervjupersonernas erfarenheter kunde skilja sig åt beroende på dessa faktorer – och även andra (som dock inte är lika lätta att identifiera).

19 killar och män mellan 13 och 55 år, och aktiva på såväl bredd- som tävlingsnivå inom verksamheter knutna till Svenska Ridsportförbundet, intervjuades. Majoriteten av dem var mellan 20 och 40 år. Ca hälften av intervjupersonerna var aktiva på breddnivå och ca hälften på tävlingsnivå. Bland tävlingsryttarna fanns alla grenar utom voltige och funktionsnedsättning representerade, det vill säga hoppning, dressyr, fälttävlan, körning, distans och gymkhana. En av intervjupersonerna levde öppet som homosexuell. Ett flertal ”kom ut” som heterosexuella under intervjuerna. Ingen uttrycklig fråga ställdes emellertid gällande om och hur de själva definierade sin sexuella läggning. Det visade sig även vara svårt att hitta lämpliga intervjupersoner bosatta i de norra delarna av Sverige, varför intervjupersonernas geografiska hemvist återfinns i Stockholm, Göteborg, Västmanland, Södermanland, Småland, Östergötland och Skåne.

Intervjuerna var halvstrukturerade. Det innebär att man använder sig av en intervjuguide med teman och i förväg konstruerade frågor, men att det under intervjuens gång finns möjlighet att förändra såväl frågornas formulering som ordningsföljd (Kvale, 1997, s. 117). Intervjuguiden kretsade kring fyra huvudteman; ”vägen in i ridsporten”, ”den egna berättelsen”, ”bemötande från andra” samt ”om killar, tjejer och jämställdhet”. Intervjuerna var mellan 45 minuter och två timmar långa och skedde på platser som intervjupersonerna själva valde. Samtliga intervjuer spelades in på band och skrevs ut i sin helhet. I samband med detta togs killarnas och männens namn och andra specifika uppgifter bort (till exempel namn på en viss ridskola eller en specifik ort). Intervjupersonerna benämndes istället kille 1, kille 2, kille 3 och så vidare. I denna rapport används fingerade namn.

Intervjumaterialet organiserades först efter de frågeteman som intervjuerna genomfördes från. Därefter skapades ett antal underkategorier inom respektive tema utifrån intervjupersonernas utsagor, vilket är en vanlig metod för att koda eller analysera kvalitativa intervjuer. Detta gav en bild över centrala teman i intervjumaterialet. Dessutom hade Eva efter att ha gjort intervjuerna en känslomässig förståelse för intervjupersonernas levda erfarenheter. Hon hade inte bara kunskap om vad killarna och männen hade sagt utan också hur de hade sagt det.

I nästa steg gjordes en narrativ analys (Dowling, Fitzgerald & Flintoff, 2012, s. 50). Utifrån centrala teman och problematiker i intervjumaterialet konstruerades, eller skrevs, fem ’berättelser’ – narrativ. Berättelserna bygger helt och hållet på intervjupersonernas utsagor men är fiktiva i bemärkelsen att olika personers intervjuцитat har vävts samman och infogats i en handling. Den litterära formen valdes för att försöka fånga komplexiteten, tonen och känslan i intervjupersonernas levda erfarenheter, något som lätt kan gå förlorat i mer traditionellt vetenskapliga texter. Avsikten är att berättelserna ska väcka känslor, engagemang och inlevelse hos läsaren. De ska ”beröra”. Med ett narrativt tillvägagångssätt erkänner man nämligen den roll som känslor spelar – vid sidan av kognitiva aspekter – för hur människor förstår världen. (Dowling, Fitzgerald & Flintoff, 2012, s. 3f) I traditionell rapportering med citat och kommentarer till citat kan texten också bli upphackad, vilket gör att sammanhanget ibland försvinner. Med berättelserna rekonstrueras sammanhanget på ett bättre sätt. Syftet med den narrativa analysmetoden, där det kreativa skrivandet blir en del av analysen, är således att presentera forskningsresultaten på ett enkelt och intresseväckande sätt som ligger så nära människors vardagliga upplevelser av livet som möjligt. Ambitionen är att berättelserna ska vara autentiska, och ”sanna”, i förhållande

till intervjupersonernas utsagor. Men även om de presenteras fristående – och den teoretiska diskussionen kommer först efteråt – så är de inte ”neutrala” berättelser. Studiens teoretiska utgångspunkter, syfte och frågeställningar genomsyrar implicit texten. Trots detta är ett flertal tolkningar och analyser möjliga beroende på lärarens personliga erfarenheter och teoretiska utgångspunkter. Här vill vi också lyfta fram att Evas egna erfarenheter av ridsporten troligtvis har gjort det lättare att uppfatta detaljer och nyanser i intervjupersonernas utsagor – liksom det har gjort det möjligt att skriva fram berättelserna på ett trovärdigt sätt.

I ett sista steg gjordes en läsning – eller analys – av berättelserna där dessa diskuteras i relation till studiens frågeställningar, de teoretiska utgångspunkterna, tidigare forskning och andra intervjupersoners berättelser. Här förs med andra ord ett mer explicit, och i vetenskapliga sammanhang mer traditionellt, teoretiskt resonemang, där de personliga narrativen kopplas till en större socio-kulturell kontext. Genom att kombinera dessa två analysmetoder, den narrativa och den mer traditionella, vill vi visa hur intervjupersonernas levda erfarenheter av ridsporten kan förstås på flera sätt. Vi vill även väcka frågor kring sådant som verkar tas för givet, och framställs som ’sanningar’, när man pratar om killar och ridsport. Återigen är andra läsningar, eller tolkningar, möjliga. Det är därför en förhoppning att berättelserna ska kunna leda till nyanserade diskussioner kring killar och ridsport samt kring hur ett framtida jämställdhets- och jämlikhetsarbete inom ridsportförbundet kan se ut.

Resultat

Resultaten presenteras i form av en text i två lager, där det ena lagret består av de fem narrativen och det andra av den mer teori- och referensanknutna analysen (Richardsson & St. Pierre, 2005, s. 974). I texten varvas berättelser och analys. Något förenklat kan man säga att de tre första narrativen illustrerar vanligt förekommande erfarenheter, föreställningar och förhållningssätt i intervjupersonernas berättelser. De två sista narrativen är delvis av mer utmanande karaktär. De lyfter fram teman och problematiker som har framkommit i någon, eller några, av intervjupersonernas berättelser – och som inte minst är talande i *relation* till andra personers utsagor. Ingen berättelse ska således ses som mindre viktig än någon annan.

Är det värt det?

Jim lägger in matteböckerna i skåpet och tar ut väskan med gympakläderna. En lektion kvar. Lite längre bort i korridoren står Stefan och hans gäng. Sportdivorna. Stefan tittar åt hans håll och börjar gnägga. Självklart hakar de andra på. Jim tar ett djupt andetag och stänger skåpsdörren. Han vänder sig om och tvingar sig själv att se rakt på Stefan när han går förbi. Bakom ögonlocken känner han hur tårarna bränner. "Hörru hästpojken, var har du ridbyxorna?" säger Stefan och flinar. Jim säger ingenting. Han går bara vidare, ut genom dörrarna och ut på skolgården. Han önskar att dagen var slut. Nu. Men först måste han klara av en timmes fotboll. Jim fattar inte grejen med fotboll. Hur kul kan det egentligen vara att jaga efter en liten lerklump timme ut och timme in? Uppenbarligen väldigt roligt. Det verkar nästan alla killar tycka. Jim spelade faktiskt fotboll på lågstadiet, men det var inte alls hans grej. Hemma brukar de skämta om att han är "bollenallergiker". Fast mamma och pappa säger det med värme, så det är helt okej. Det är annorlunda här i skolan. Här är det aldrig någon som skämtar med värme i rösten. I alla fall inte med honom.

Jim hamnar som tur är inte på Stefans lag, utan får spela med Hanna. Hon är bäst i klassen på fotboll. Stefan blir så frustrerad över att Hanna hela tiden dribblar bort honom att han för tillfället glömmer bort Jim. Men på väg mot omklädningsrummet är det tydligen dags igen: "Du ridbögen, rörde du bollen över huvud taget idag?" Jim kör sin vanliga taktik och svarar inte. Han funderar över varför de envisas med att kalla honom "ridbögen". Är det inte bögigare att springa runt efter en larvig liten boll tillsammans med en massa killar än att hantera stora hästar tillsammans tjejer?

Jim får springa för att hinna med bussen till stallet. Han känner sig fri när han springer bort från skolan. Bort från allt jobbigt. När han kommer fram smiter han in till Jonas så snabbt han kan. Han orkar inte riktigt prata med någon. Inte än. Jonas vänder på huvudet när han kommer in i spiltan och tittar på honom med sina stora ögon. De där ögonen. Så snälla. Så ärliga. Jim blir alldeles varm. Han har alltid älskat djur, men det är något speciellt med hästar. Han drar med handen längs Jonas rygg och borrar ner huvudet i manen. Bara lukten av häst och känslan av en varm och mjuk hästkropp mot hans egen gör honom lugn. Jonas lägger mulen på hans axel. Som om han känner på sig att Jim behöver det.

"Men där är du ju", säger Katarina, hans ridlärare, och väcker honom ur hans tankar. "Visst skulle du hjälpa mig att mocka idag?" "Absolut", säger Jim och reser sig upp. Katarina har redan ställt fram två skottkärror och de sätter igång på varsin sida av stallgången. Det är riktigt skönt att

► ta i. Dessutom är Katarina den roligaste människa Jim känner. Det är omöjligt att inte vara glad när hon är i närheten. När de är klara med mockningen är förberedelserna inför dagens första ridlektion i full gång. Jim hjälper några tjejer att sadla och tränsa. De ser så små ut tycker han. Men det var å andra sidan han också när han började rida. Tänk vilken tur att han följde med sin granne Sofia den där gången när det var prova-på-ridning på ridskolan.

"Jim, du glömmer väl inte att vi ska planera spökvällen efter lektionen sen?" Det är Klara som sticker ut huvudet ur Madickens box. "Klart jag inte gör", säger Jim och ler. Han går ut i hagen och hämtar Bella, Katarinas unghäst. Bella är ett riktigt energiknippe och är inte den lättaste att handskas med. Stor är hon också. Bella nästan dansar fram bredvid honom i hagen. Det är en häftig känsla att kunna kontrollera 500 kg häst, tänker Jim. Knappast "tjejigt" heller. Jim släpper in Bella i boxen. De ska ha en liten hopptävling i gruppen idag. Jim är egentligen ingen tävlingsmänniska. Det är mer hästarna och ridningen i sig han brinner för. Och kompisarna förstås. Men tävlingarna i den egna gruppen brukar vara roliga.

På bussen hem kommer Jim på sig själv med att sitta och småle. Planeringsmötet med ungdomssektionen blev verkligen lyckat. Han har skrattat så mycket att han har träningsvärk i magen. Och det var lika härligt som vanligt att rida. Jim känner sig aldrig så fri som när han sitter på hästryggen, allt annat bara försvinner. Det är bara han själv och hästen. Här och nu. När han promenerar hem tänker Jim att Stefan & Co aldrig kommer att lyckas bryta ner honom. Inte så länge han får bygga upp sig själv med hästarna och vännerna i stallet varje eftermiddag!

Att hålla på med en "tjejsport"

Jim berättar om en skolvardag som präglas av glåpord och trakasserier. Det är han inte ensam om. I stort sett alla intervjupersoner beskriver att de har blivit retade, framförallt i skolan, för att de har hållit på med ridsport. Även om de gärna vill släta över det med kommentarer som "jag brydde mig inte" eller "det bara rann av" så är det många gånger, precis som i Jims fall, berättelser om mobbing. Och att killar, som närmar sig det som klassas som feminint, hamnar i en underordnad ställning i förhållande till andra killar, utesluts från gemenskapen och förlöjligas genom nedsättande kommentarer är inte ovanligt (Hellman, 2005). Det kan handla om killar som leker med tjejer, gillar färgen rosa, föredrar leksaker som klassas som "tjejiga" eller, som i det här fallet, ägnar sig åt en feminint kodad idrott. De negativa reaktionerna från andra killar kan ses som en del av ett maskulinitetsskapande och ett upprätthållande av en genusordning, där det manliga överordnas det kvinnliga. Killar, som närmar sig det kvinnligt kodade, blir problematiska då de utmanar, och hotar, denna överordning. Eftersom de flesta killar är införstådda med att det som klassas som "tjejigt" har lägre status, och att man som kille får betala ett socialt pris om man närmar sig detta, undviker killar i allmänhet att delta i feminint kodade aktiviteter. Även om de upplever dessa som lockande. Antropologen Fanny Ambjörnsson skriver i sin kulturstudie om färgen rosa att det "för pojkar verkar krävas mod, uthållighet och en lagom dos världsfrånvändhet för att de ska orka propsa på rätten att delta i den rosa världen" (2011, s. 97). Samma egenskaper tycks krävas av killar som väljer att ägna sig åt ridsport, särskilt under skolåren. Men det finns trots allt killar som orkar göra det. Dessa killar visar, genom att de "misslyckas" med att agera i enlighet med rådande samhällsnormer, att föreställningar om kön, liksom rådande genusordning, inte tycks vara en gång för alla givna.

Är du böig eller?

De negativa tillmälen som Jim får utstå handlar inte bara om att ridning är en "tjejsport", utan också om att det är "böjigt" att hålla på med hästar. Och en vanlig reaktion när en kille (eller tjej) överskrider traditionella könsmonster är just att ifrågasätta personens (hetero)sexualitet. Detta synliggör att föreställningar om kön och sexualitet är tätt sammanlänkade, liksom att det verkar finnas en kulturell koppling mellan femininitet och manlig homosexualitet. Enligt den heteronormativa logik som säger att motsatser, vanligtvis kvinnor och män, attraheras av varandra kommer nämligen en man som attraheras av andra män att associeras med kvinnlighet. Omvänt kommer en kille som närmar sig det kvinnligt kodade att associeras med homosexualitet. (Ambjörnsson, 2011,

s. 45) "Bögen" blir på det sättet en slags sammanfattning av allt som en "riktig" kille inte ska vara – alltså både kvinnlig och homosexuell – vilket gör att ordet får extra sprängkraft som negativt tillmäle (Nordberg 2005b, s. 130). Detta framkommer bland annat i en studie av pojkfotbollsspelare, där "bögen" är en figur, eller kategori, som killarna aktivt måste ta avstånd från, vilket har visat sig kunna resultera i såväl sexism som homofobi (Fundberg, 2003).

Att Jim förhåller sig till dessa kulturella föreställningar (enligt vilka "riktiga" killar är heterosexuella och killar som närmar sig det kvinnligt kodade är homosexuella) blir synligt när han frågar sig om "det inte är böigare att springa runt efter en boll med massa killar än att hantera stora hästar med massa tjejer". Med denna mening signalerar Jim två saker. För det första att han själv inte är böig och för det andra att det är något mindre önskvärt att vara böig. Jim är inte ensam om att på detta sätt markera sin egen heterosexualitet. För många av intervjupersonerna är det viktigt att på olika sätt betona att de är "normala" killar, alltså *inte* böigar. Detta kan ses som en reaktion på att de, genom att ägna sig åt en kvinnligt kodad idrott, har fått finna sig i att bli retade, förlöjligade och utsatta för negativa tillmälen – tillmälen som i stor utsträckning har handlat om att det är "fjolligt" och "böigt" att rida. En av intervjupersonerna berättar exempelvis att han, som en följd av mobbingen, valde att inte berätta för någon om sitt ridsportintresse när han började på gymnasiet. Först efter två år kom det fram att han höll på med ridsport, vilket då väckte en del förvåning. Men, som han själv säger, så visste alla vid det laget att han var en "vanlig" kille.

Ett annat sätt att markera att man är "normal", och i förlängningen heterosexuell, är att betona sin egen, eller ridsportens, maskulinitet. För om det feminint kodade har kommit att kopplas ihop med manlig homosexualitet, så anses det maskulint kodade vara starkt kopplat till manlig heterosexualitet. Jim ger uttryck för en sådan maskulinisering när han säger "det är inte det lättaste att hantera 500 kg häst – knappast "tjejigt" heller". Här kan man emellertid fråga sig hur intervjupersonernas betoning av att de är "normala", och alltså heterosexuella, killar påverkar dem som lever homo- och bisexuellt inom ridsporten? Denna *heteronormalisering* gör nämligen att de killar som inte riktar sitt begär mot den motsatta könsgruppen samtidigt definieras som "avvikare".

Samspelet med hästen – handlingskraft och ödmjukhet

Jims betoning av att det krävs styrka och handlingskraft för att hantera stora och energiska hästar kan också ses som ett sätt att lyfta egenskaper som krävs inom ridsporten oavsett om

man är tjej eller kille. Egenskaper som verkar vara knutna till en ridsportidentitet snarare än till kön. Hästar är stora och kraftfulla djur. De känner direkt på sig om man är osäker, vilket gör att man måste ta kommandot, man får inte visa sig rädd. Lena Forsberg (2008) beskriver i sin studie av stalltjejer hur hästens inte helt ofarliga karaktär gör att flickorna tvingas bli tydliga, aktionsinriktade och bestämda på ett sätt som leder till att de utvecklar en självbild av handling, mod och tydlighet. Detta framträder även i killarnas berättelser. Å andra sidan kräver samspelet med hästen att man är lyhörd, ödmjuk, inkännande och kompromissvillig. Det går, som någon säger, inte att "tvinga" en häst till något, utan det handlar om att hitta ett sätt att få hästen att själv vilja.

Samspelet med hästen verkar således kräva både handlingskraft och ödmjukhet. Både mod och känslighet. Både egenskaper som (i vår kultur) definieras som kvinnliga och egenskaper som definieras som manliga. Men när detta samspel väl fungerar beskrivs det som en källa till stor tillfredsställelse. Med Jims ord är det som att "allt annat bara försvinner – det är man själv och hästen". Flera av intervjupersonerna menar att relationen och samspelet med hästen är det som gör ridporten speciell – och som skiljer ridporten från andra idrotter. Som några påpekar får man knappast samma relation till fotbollar, tenn racketar eller innebandyklubb. De lägger man in i garderoben efter träningen, och om de går sönder köper man nya. Att behöva kommunicera med en annan levande varelse gör också ridporten mer utmanande än andra idrotter. Det handlar inte bara om att man själv ska "springa fortare" eller "skjuta hårdare", utan man måste få med sig hästen också.

Stallet och hästarna – en frizon

För Jim är stallet en frizon. Det är en plats där han umgås med hästarna och vännerna, har roligt och är del av en gemenskap. Det är också där han hämtar kraft och "bygger upp sig själv" för att klara av den jobbiga skolmiljön. Jim beskriver en stark och nära relation till ett djur som han upplever är "ärligt" och "snällt". Relationen till hästen Jonas jämförs med en mänsklig vänskapsrelation, där Jonas lyssnar och förstår – men utan att ställa krav och säga något. Han bara finns där. Den nära relationen till hästarna, som många av killarna och männen beskriver, har emellertid en baksida eftersom det händer att hästarna måste säljas eller avlivas, vilket inte sällan upplevs som att skiljas från en familjemedlem. Den innerliga relationen till hästarna är något som framträder även i tjejers berättelser om ridport (Forsberg, 2008). Några av intervjupersonerna funderar dock på om det inte kan vara så att killar som rider har ett större djurintresse än många tjejer, eftersom tjejerna kanske söker sig till ridporten för att man "ska" det, och inte för att de har ett genuint intresse för djuret. Ett resonemang som utmanar traditionella föreställningar kring varför

tjejer (och killar) börjar med ridsport. Jim beskriver inte bara en nära och innerlig relation till hästarna, utan även till Katarina, Klara och de andra i stallet. Han umgås i själva verket mer – och hellre – med tjejerna i stallet än med skolkamraterna. I och med detta kan man säga att den uppdelning mellan tjejer och killar som är vanlig i många andra (idrotts) sammanhang suddas ut.

Vägen in i ridsporten

Jim började rida för att han följde med sin granne Sofia till stallet. Och gemensamt för alla intervjupersoner är att de har kommit i kontakt med ridsporten *genom* någon annan person, vanligtvis en familjemedlem, men ibland en kompis eller granne – de har inte själva tagit initiativ till att börja med ridsport. En del har vuxit upp på, eller i närheten av, en gård där det har funnits hästar, några har haft hästintresserade föräldrar eller syskon och andra har följt med tjejkompisar till stallet. En av killarna började rida i samband med att de skulle ha ridning på en idrottslektion i skolan. Eftersom han ville visa sig duktig på lektionen följde han med sin syster till det privatstall, där hon red, för att ”smygträna” några gånger. Detta ledde till att han fastnade för ridningen, eftersom han upptäckte att han hade talang och att det var roligt. Innan dess hade han aldrig tänkt tanken att hålla på med hästar, trots att systemen var aktiv. Flera av intervjupersonerna poängterar att de tror att det krävs att man kommer i kontakt med ridsporten genom någon annan eftersom det inte förväntas av en som kille att man ska börja rida. Som någon uttrycker det var det inte ett *alternativ* med fotboll eller hockey när man var liten, det *var* fotboll eller hockey. Detta synliggör det som Birgitta Fagrell (2000) visar i sin avhandling, nämligen att redan sjuåriga barn (och deras föräldrar får man förmoda), har ”lärt sig” vilka idrotter som passar för pojkar respektive flickor. Och att ridning är en idrott som anses passa för flickor och inte för pojkar.

Jim började, liksom många killar gör, att spela fotboll som liten. Men det var inte alls hans grej. Han hade varken intresset eller bollkänslan. För honom kunde ridsporten erbjuda en annan slags motivation än fotbollen och hockeyn. Andra intervjupersoner beskriver att de var sportiga i största allmänhet under uppväxten och att de höll på med fotboll, hockey (eller andra idrotter) parallellt med ridningen. Anledningen till att de så småningom valde att satsa på ridsporten var att det var där det gick bäst.

Vad ska killarna göra när det är rykttävling?

Broöppning! Det är inte sant! Robin känner hur pulsen stiger ytterligare. Han har precis insett att han har tagit fel på tiden, tävlingen startade tydligen klockan tio, en timme tidigare än han trodde. Nu är klockan kvart över nio, och som tur är har de bara någon mil kvar. Men de ska ju lasta ur hästarna också. Robin tittar på sitt lag i bilen, de ville åka med honom allihop idag; Bianca, Lisa, Stina och Marcus. När han ser deras sammanbitna miner kan han inte låta bli att skratta. "Slappna av guys, vi hinner", säger han och låter betydligt säkrare än han känner sig.

När de har lastat ur hästarna är klockan kvart i tio. Robin ser i ena ögonvrån hur Lisa och Stina plockar fram ryktborstarna. Han exploderar nästan. Inombords i alla fall. Hur fan kan man komma på tanken att ställa sig och borsta en häst när det är en kvart kvar till tävlingsstart. Det skulle en kille aldrig göra! "Nej, nu får ni ge er tjejer, se till att få hästarna varma i stället", säger han bara. Robin tänker på hur olika tjejer och killar är, och att man borde ta hänsyn till det inom ridsporten. Inte förvänta sig att killar ska vilja vara med på saker som rykttävlingar, pysselkvällar och luciatåg? För vilken kille tycker att det är kul? Ja, det finns ju de som har en annan läggning förstås, men i övrigt? Robin tyckte i alla fall aldrig att det var kul att vara i stallet när han var liten. Han var ute och lekte, eller sprang runt och busade med tjejerna, tills det var dags att rida. Men själva ridningen har han alltid älskat. Farten. Spänningen. Och samspelet med hästen.

Robin är i alla fall glad att han har Marcus, det blir en helt annan dynamik i ett lag när man blandar både tjejer och killar. Mer balanserat. Killarna pushar tjejerna och tjejerna håller tillbaka killarna. Det bästa vore förstås att ha hälften killar och hälften tjejer i laget, men det är inte så lätt när det knappt finns några killar inom ridsporten. Och nu har han ju Bianca. Hon är en fantastisk ryttare, "by far" ridsportens Zlatan, och betydligt tuffare än de flesta killar. Hon verkar ha hittat den där perfekta balansen mellan det bra som killarna har och det bra som tjejerna har. Ja, Bianca är helt otrolig. På förra tävlingen skrämde hon nästan slag på honom. Hon ramlade av och blev trampad i ryggen, det såg faktiskt riktigt otäckt ut, men hon bara rullade runt, hämtade hästen och hoppade upp igen. Det är svårt att inte bli imponerad av en sådan tjej. Robin tror att det kan gå riktigt bra för henne idag. Tur att de hann fram i tid trots allt!

Tjejer och killar "är" olika, eller?

I Robins berättelse blir det tydligt att han förhåller sig till – och förstår sig själv utifrån – föreställningar om att tjejer och killar "är" olika. Han betonar att killar inom ridsporten är tävlingsinriktade, drivna och vill ha "fart och fläkt" medan tjejer är mer intresserade av sociala aktiviteter och pyssel med hästarna. En kille skulle, som Robin uttrycker det, "aldrig komma på tanken att ställa sig och borsta en häst när det är en kvart kvar till tävlingsstart". Likaså menar han att det blir bättre dynamik i grupper med både tjejer och killar, eftersom tjejer och killar tillför olika saker, och därmed kompletterar varandra. Detta synsätt, som också kan beskrivas som ett särartstänkande, kan kopplas till de föreställningar om kön som präglar tävlingsidrotten i stort – föreställningar om tjejer som mer socialt och estetiskt inriktade i sitt idrottande och killar som mer instrumentellt och prestationsmässigt inriktade (Larsson, 2001). Dessa föreställningar kan visserligen ifrågasättas med utsagor från enskilda idrottare, men är ändå berättelser som idrottande tjejer och killar måste förhålla sig till. I intervjupersonernas utsagor blir det här särartstänkande som tydligast när de pratar om "andra" killar (och tjejer). Den egna berättelsen kan vara betydligt mer gränsöverskridande.

I Robins fall blir emellertid föreställningarna om att tjejer och killar "är" olika inte bara synliga när han pratar om "andra" killar (och tjejer), utan också när han pratar om sig själv. Han verkar tidigt ha plockat upp och identifierat sig med dessa föreställningar. Han berättar exempelvis att han redan som liten tyckte att aktiviteterna i stallet var tråkiga och larviga och att han därför var ute och lekte, eller sprang runt och busade med tjejerna, tills det var dags att rida. För honom var det själva ridningen – farten, spänningen och samspelet med hästen – som var det roliga. Genom att Robin på detta sätt har agerat i enlighet med dominerande föreställningar som säger att killar är prestationsinriktade, vill ha "fart och fläkt" och inte gillar att pyssla med hästarna, kan man säga att dessa normer har förkroppsligats. De har befästs och blivit en del av hans identitet. Och det är mot bakgrund av detta som vi tänker att man får förstå den självklarhet med vilken han säger: "för vilken kille vill vara med på saker som rykttävlingar, pysselkvällar och luciatåg?"

Detta är nämligen ett påstående som inte verkar stämma. Vi behöver bara gå tillbaka till Jim för att se det. Han, och andra med honom, lyser upp när de beskriver relationen till sina sköthästar och har med glädje deltagit i ungdomssektionens olika aktiviteter. För Jim är det just hästarna och kompisarna som har varit den huvudsakliga motivationen till att hålla på med ridsport, inte att tävla och prestera. Han har helt klart varit del av stallgemenskapen

och umgåtts mer med vännerna i stallet än med killarna i skolan. Robins berättelse, där tjejer och killar utmålas som enhetliga och motsatta grupper, verkar således inte stämma överrens med andra killars erfarenheter. Snarare verkar det finnas flera möjliga sätt att vara kille inom ridsporten. Detta är inte så motsägelsefullt som det kanske kan låta. Eftersom ett givet sammanhang präglas av flera (och ibland motstridiga) normer så kan olika personer ta upp och identifiera sig med olika normer – och de kan därför komma att förstå sig själva, och agera, på skilda sätt.

Som vi beskrev ovan så verkar Robin i huvudsak förstå sig själv i förhållande till föreställningar som säger att tjejer och killar är olika. Sådana föreställningar påverkar även Jim. Han har fått finna sig i att bli retad och trakasserad för att han håller på med en ”tjejsport”, vilket bygger på särartstanken att vissa aktiviteter passar för tjejer och andra för killar (eftersom tjejer och killar ”är” olika). Jim är därför nogna med att betona ridsportens maskulinitet genom att säga att ”det knappast är tjejigt att hantera 500 kg häst”. Men han verkar samtidigt ta upp och identifiera sig med föreställningar om att ”tjejer och killar är lika”. Genom att delta i den vardagliga ridsportverksamheten, där både sådant som (i vår kultur) definieras som kvinnligt, exempelvis omsorg, kommunikation och lyhördhet, och sådant som definieras som manligt, exempelvis handlingskraft, styrka och mod, värderas högt, får han en möjlighet att praktisera både sådant som klassas som feminint och sådant som klassas som maskulint. En möjlighet som Jim tar upp, och identifierar sig med, på ett annat sätt än Robin. För både Jim och Robin är det emellertid viktigt att markera att de är ”normala”, alltså heterosexuella, killar. Som Robin uttrycker det så kanske det finns ett fåtal killar som gillar rykttävlingar, pysselkvällar och luciätåg, men de har i sådana fall en ”annan läggning”. Återigen blir den kulturella kopplingen mellan femininitet och manlig homosexualitet tydlig. Och genom att Robin distanserar sig från aktiviteter som han uppfattar som tjejiga kan han samtidigt distansera sig från ”bögen”.

De motsägelsefulla berättelserna

Även om Robin i huvudsak verkar förhålla sig till, och förstå sig själv utifrån, föreställningar om att tjejer och killar ”är” olika finns det motsägelser i hans berättelse. Det blir tydligt när han, precis efter att ha konstaterat hur olika tjejer och killar är inom ridsporten, berättar om Bianca. Hon passar inte alls in i denna bild. Bianca är knappast en tjej som ”håller tillbaka killarna”, hon är snarare mer driven – och tuffare – än de flesta killar. Robin menar också att Bianca ”verkar ha hittat den perfekta balansen mellan det där bra som killarna har och det där bra som tjejerna har”. Med andra ord verkar

det helt plötsligt inte som att skillnaderna mellan tjejer och killar är så naturgivna och självklara. En tjej kan tydligen praktisera såväl feminina som maskulina positioner – och även bli uppskattad för det. Som Robin säger är det ”svårt att inte bli imponerad av en sådan tjej”. Killar (om de är heterosexuella) verkar inte på samma sätt kunna praktisera både maskulinitet och femininitet. I alla fall verkar det inte vara något önskvärt i Robins berättelse. Detta kan ses som en effekt av att tjejer som närmar sig det maskulint kodade inte hotar någon manlig överordning. De tar i stället ett steg upp i en (icke naturgiven) genushierarki. Men även om Bianca utmanar Robins föreställningar om hur tjejer och killar ”är”, verkar han inte ifrågasätta dem i grunden. Snarare ser han Bianca som ett undantag som bekräftar regeln, vilket synliggör att vissa normer trots allt är mer dominerande än andra.

Robins berättelse visar emellertid på något centralt. Intervjupersonerna har nämligen inte bara olika förhållningssätt sinsemellan, utan varje enskild berättelse kan också vara motsägelsefull. En och samma person kan vid ett tillfälle under intervjun ge uttryck för föreställningar om att tjejer och killar ”är” olika, bara för att några minuter senare föra ett resonemang där dessa föreställningar vänds helt upp och ner. Även detta kan ses som en effekt av att varje sammanhang präglas av flera normer och att en enskild individ, utifrån sin egen historia, kan ta upp och förhålla sig till rådande normer på olika sätt vid skilda tillfällen – både under en intervju och i den idrottsliga vardagen.

Jämställdhet - att ta hänsyn till ”olikheter”?

Robin ger uttryck för att man inom ridsporten borde ta hänsyn till att tjejer och killar ”är” olika, och inte förvänta sig att killar ska vilja ”vara med på rykttävlingar, pysselkvällar och luciåtåg”. Liknande argument, fast omvända, har präglat jämställdhetsarbetet inom idrottsrörelsen de senaste årtiondena. En jämställd idrott har kommit att innebära en idrott anpassad till kvinnors och mäns ”olika” villkor. Framförallt en idrott anpassad till kvinnors (speciella) villkor. Killars och mäns idrottande har i regel setts som något oproblematiskt och självklart. (Larsson, 2003) Detta har resulterat i ett flertal ”tjejsatsningar” – insatser där man specifikt har uppmärksammat och satsat på flickors och kvinnors idrottande. Problemet med sådana satsningar är emellertid att man, genom att lyfta fram tjejer som en enhetlig grupp med liknande behov och intressen, i samma andetag befäster stereotypa bilder av tjejer (och killar); hur de är, vad de kan och vad de vill göra (Svender, 2009). Man riskerar helt enkelt att missa att det finns stora variationer inom gruppen tjejer och inom gruppen killar, och att dessa skillnader många gånger är större än skillnaderna

mellan grupperna. En annan effekt av "tjejsatsningarna" är att det endast är en viss typ av tjejer/kvinnor och kvinnlighet som framställs som det rätta och "normala" sättet att vara. Jämställdhetssatsningar kan på detta sätt, trots goda ambitioner, bidra till att skapa, snarare än till att suddas ut, traditionella könsmonster inom idrotten (Larsson, 2001).

Men om vi nu går tillbaka till Robin och hans önskan att man inom ridsporten ska ta hänsyn att tjejer och killar "är" olika. Vad skulle en sådan önskan kunna innebära? Kanske speciella "killsatsningar" där killar, i stället för att vara med på rykttävlingar och pysselkvällar, får åka och titta på tävlingar eller testa mer fartfyllda grenar, exempelvis gymkhana? Det är förmodligen något som skulle uppskattas av killar som Robin. Med ett sådant fokus utgår man emellertid från att killar inom ridsporten är en enhetlig grupp med liknande intressen och behov – liksom att deras intressen och behov är annorlunda än tjejers. Som vi redan har sett verkar så inte vara fallet. Det finns killar som Jim, vars huvudsakliga motivation är hästarna och vännerna i stallet. Killar som inte är ett dugg intresserade av tävling och "fart och fläkt". Liksom det finns tjejer som är mer drivna och tävlingsinriktade än de flesta killar. Som Bianca. Frågan är hur dessa killar och tjejer uppfattar, och förstår sig själva i förhållande till, sådana "killsatsningar"? Och riskerar inte specifika "killsatsningar", på samma sätt som "tjejsatsningar", att skapa och befästa könsskillnader inom idrotten?

SM-vinsten

SM-guld! Han har just vunnit SM i fälttävlan. Erik kan knappt tro att det är sant när han sitter i sadeln och väntar på prisutdelningen. Han har nog inte varit så här glad i hela sitt liv. Och vilken terrängritt de gjorde sedan, han och Buster. Allt bara klaffade.

Borta på läktaren ser han sin mamma. Hon ser otroligt stolt och glad ut. Erik tänker att han faktiskt har henne att tacka för det här. Det var hon som fick honom att fortsätta med ridningen efter den där första, katastrofala tävlingen när han var nio år. När syrrans ponny fattade att han inte hade någon koll och kastade av honom i ett dike. Han hade svurit på att aldrig sätta sig på en häst igen, och till sin mamma hade han sagt att han vägrade att hålla på med någon mesig tjejsport. Fast egentligen var han mest rädd. Det var obehagligt att känna att han inte hade någon kontroll. Hans mamma hade visserligen fått "muta" honom genom att lova att skjutsa honom till alla andra aktiviteter om han gick med på att rida en gång i veckan. Men ändå. När rädslan och förödmjukelsen försvann efter ett tag, och han började känna att han hade kontroll och utvecklades, då blev det plötsligt roligt. Hans mamma måste ha sett det, för på hans trettonårsdag kom hon hem och sade att hon hade köpt en ponny. Erik hade väl inte direkt önskat sig en ponny, men hans hjärta smälte direkt när han fick se den helvita Buster. Han såg ut som en miniMilton, och fullkomligt älskade att hoppa. De har tävlat tillsammans i snart två år nu. Men det har aldrig gått så bra som idag.

På vägen hem till gården känner Erik att han nästan längtar till skolan på måndag. För några år sedan var det mest en pina att gå dit, men allt har blivit mycket lättare sedan det på något sätt sipprade ut att han tävlar på rätt hög nivå. Det är som att de andra helt plötsligt har fattat att det inte är något "larv" han håller på med. Nu verkar killarna i klassen nästan lite avundsjuka på honom. Speciellt på att han får träffa så många snygga tjejer.

Vid middagen berättar hans mamma att hon har blivit uppringd av en man som varit och tittat på SM under dagen. Han behöver hjälp med att rida en av sina hästar fram till försäljning, och undrar om Erik är intresserad? Hans mamma frågar vad han tycker, men Erik ser på hennes leende att hon redan vet svaret. Det är klart att han vill. Vem skulle tacka nej till en sådan chans?

Föräldrastöd

Eriks berättelse, det vill säga berättelsen om killar som blir framgångsrika ryttare för att de växer upp på hästgårdar och har hästintresserade föräldrar, förekommer i såväl ridsporttidningar som i de få studier som på något sätt berör killar inom ridsporten (se bl a Jones, 1983; Pankhe-Airhosto, 2005; Johansen, 2009). Och sådana berättelser framträder även bland intervjupersonerna. Men de är långt ifrån de enda berättelserna. Flera killar har, liksom Jim och Robin, börjat rida på ridskola. Gemensamt för samtliga intervjupersoner är dock att de har haft ett starkt stöd från sina föräldrar när det gäller sitt häst- och ridsportintresse. Det gäller både dem som har varit aktiva på tävlingsnivå och de som har varit aktiva på breddnivå. Hur föräldrastödet har sett ut rent konkret har varierat. För vissa har föräldrarna, som i Eriks fall, varit drivande i hästköp och även fungerat som ridlärare och tränare. Eriks mamma gick till och med så långt som till att ”muta” honom för att han skulle fortsätta med ridningen efter den första misslyckade tävlingen. För andra har det snarare handlat om uppmuntran, skjuts till stallet och volontärbete i samband med tävlingar. Utan stödet från föräldrarna är många osäkra på om de skulle ha kunnat hålla på med ridsport. Det gäller inte minst det ekonomiska stödet. Eftersom det är dyrt att hålla på med hästar, speciellt om man ska tävla eller ha en egen häst, underlättar det otroligt mycket om man har föräldrar som kan hjälpa till ekonomiskt. Man kan exempelvis fråga sig om Erik hade fortsatt med ridningen om hans mamma inte hade ”mutat” honom den där gången? Eller om hon inte hade köpt en fantastisk ponny till honom (utan hans vetskap)?

Rädsla

Erik beskriver hur han blev ordentligt rädd när han blev avkastad i ett dike under sin första tävling. Även om han sade till andra att han ”vägrade hålla på med någon mesig tjejsport” så handlade det egentligen om rädsla. På samma sätt beskriver flera av tjejerna i Lena Forsbergs studie hur de under någon period, framförallt i början av sin ridsportkarriär, har tvingats övervinna sin rädsla för hästarna (Forsberg, 2008). Detta är ett centralt tema även i killarnas berättelser. En av intervjupersonerna beskriver hur han från början var så rädd för hästarna att han satt kvar i bilen när de andra i familjen var i stallet, en annan gjorde ett långt uppehåll med ridningen efter att ha blivit inklämd i en box, och en tredje säger att han aldrig hade börjat med ridning om inte hans föräldrar hade drivit en ridskola. Han hade varit alldeles för rädd. Både ”ridtjejer” och ”ridkillar” vittnar således om en ridsportkultur där svaghet och rädsla inte verkar vara något särskilt gångbart. Det som premieras är att övervinna sin rädsla – och att visa sig modig och stark. Frågan är då vad detta får för konsekvenser för tjejer och killar som inte lyckas övervinna sin rädsla på egen hand? Och om det får andra konsekvenser för killar än för tjejer på grund av snäva normer kring hur killar ska ”vara”?

Kanske kan man också fråga sig om inte uttalanden om att ridsporten är ”mesig” eller ”tråkig” ibland kan stå för något annat, exempelvis rädsla?

Normalitetsalibi

Erik har, precis som Jim, negativa erfarenheter av att vara ridkille i skolan. För några år sedan var det rentav ”en pina att gå dit”. Men detta förändrades när kompisarna fick reda på att han tävlade framgångsrikt – då var det helt plötsligt inte ”larvigt” med ridsport längre – snarare häftigt. Att tävla på hög nivå verkar således kunna fungera som ett ”normalitetsalibi” för killar inom ridsporten. Ett normalitetsalibis funktion är säkerställa den (hetero)normalitet som hotas av att en person utövar en könsöverskridande idrott (Larsson, 2003). För killar inom ridsporten kan en tävlingssatsning vara ett sådant sätt att visa omgivningen (och kanske även sig själv) att man trots allt är en ”normal” kille. Och det är ett starkt incitament. För vem vill inte uppfattas som ”normal” och ”begriplig” i andras ögon? Här synliggörs att det finns en koppling mellan normer och makt. Då handlar det inte om sådan makt som kommer utifrån – som någon annan utövar över oss. Normer får oss snarare att utöva makt över oss själva. De får oss att känna att vi *vill* vara och agera på vissa sätt och inte på andra – för att vi belönas socialt när vi gör det. (Foucault, 1977) En social belöning som Erik fick erfara när han började tävla framgångsrikt. Och frågan är då om inte viljan att framstå som en ”normal” kille kan göra att killar *blir* mer tävlingsinriktade än tjejer?

Ett annat sätt att visa att man är en ”normal” kille är, som vi har varit inne på tidigare, att betona sin egen eller ridsportens maskulinitet – och då i förlängningen sin heterosexualitet. Såväl Jim som Robin använder sig av sådana strategier för att positionera sig som ”icke bögar”. Erik ger uttryck för en liknande strategi när han betonar att en bra sak med att vara kille inom ridsporten är ”alla snygga tjejer”. Här vänds det faktum att ridsporten domineras av tjejer i stället till något som ger heterosexuella pluspoäng, inte minst i relation till killarna i skolan. Att betona att ”det bästa med ridsporten är alla tjejer” kan således också ses som en form av ”normalitetsalibi”.

Synlighet = möjlighet

I stort sett alla intervjupersoner talar om att killar syns mer än tjejer inom ridsporten, vilket gör att man kanske får andra utvecklingsmöjligheter. Flera killar och män har precis som Erik redan som unga blivit tillfrågade om de vill träna andras hästar eller rida hästar fram till försäljning, vilket i förlängningen har blivit ett sätt för dem att försörja sig på sitt idrottande. Som någon uttrycker det så ”finns det massor av grymma tjejer” inom ridsporten, men eftersom killar syns på ett annat sätt när de är ute och tävlar går det inte att komma ifrån att de har lättare att få sponsorer och att få olika specialuppdrag. Frågan är alltså om Erik hade fått samma förfrågan om han var tjej?

Vem säger att det är en tjejsport?

Peter startar bilen och låter motorn bli varm innan han kör iväg. Det är säkert tio minusgrader ute. Han slår på radion och hamnar mitt i en nyhetssändning. Tankarna flyger iväg och han börjar fundera på vad han ska hinna med innan ridlektionerna i eftermiddag. Han måste gå igenom beställningar av nytt material, ringa hovslagaren och planera inför helgens ponnytävlingar. Och så rida själv förstås, helst både Tengil och Laika. Plötsligt blir Peter uppmärksam på vad som sägs i radion. Man diskuterar att kommunerna satsar betydligt mindre pengar på tjejsport än på killars idrottande. Självklart tas ridsporten upp som exempel. En representant för ridsportförbundet blir intervjuad i inslaget och påpekar hur mycket mer ekonomiskt stöd ishockeyn får jämfört med ridsporten. Hon menar att detta är ett jämställdhetsproblem. Peter suckar för sig själv. Som om det skulle finnas ett osynligt likhetstecken mellan ridsport och tjejer, och ishockey och killar. Han kan faktiskt bli lite irriterad över att man hela tiden basunerar ut ridsporten som en "tjejsport". Visst finns det betydligt fler tjejer än killar på ridskolan. Och det är inget han tycker är dåligt. Tvärtom. Det är väl jättebra att ridsporten lockar så många tjejer. Men det finns ju faktiskt killar som rider. Liksom det finns tjejer som spelar ishockey. Han kan förstå att det har varit ett effektivt sätt att få pengar till verksamheten att hela tiden betona att det är en "tjejsport". För vilka politiker vill inte satsa på tjejsportens idrottande? Men hur känns det egentligen för killar som rider, eller funderar på att börja för den delen, att hela tiden få höra att det är en sport för tjejer? Borde man inte byta strategi, och i stället marknadsföra ridsporten som en sport för alla. Då skulle säkert fler killar våga testa, utan att man behövde ordna "specialaktiviteter" och "killgrupper". För nu har man tydligen fått upp ögonen för att det är så få killar inom ridsporten. Snacka om att fastna i vinkelvolten. Först ser man till att marknadsföra ridsporten som en tjejsport och sedan undrar man var killarna är?

Peter parkerar utanför ridskolan och hinner inte mer än öppna bildörren innan Sanna kommer springande. Hon verkar uppskärnad. "Peter, vad bra att du kommer, det är Laika, hon har kolik igen". Peter ser framför sig hur dagens planering raseras. Här kommer det bli vare sig ridning, beställningar eller planerande. Och han och Laika som skulle tävla på söndag. Jäklar! Nu när han precis bestämt sig för att börja prioritera sitt eget ridande och tävlande igen.

En stund senare är han ute och promenerar med Laika i hagen. Sanna har lovat att ta över när han ska ha sina ridlektioner. Peter gillar att vara ridlärare, men det var knappast det han hade som mål när han sökte sig till hippologen för tio år sedan. Det var mest ett sätt att kunna fortsätta med satsningen på ridningen och hästarna, det hade aldrig fungerat ekonomiskt annars. Till skillnad från en del andra är han ju inte född med silversked i munnen. Och visst har ridläraryrket

- ▶ gett honom vissa fördelar. Det har helt klart underlättat, både ekonomiskt och praktiskt, att han har kunnat ha sina hästar på ridskolan. Men tiden till den egna satsningen har krympt mer och mer sedan han slutade på hippologen. Och hur mycket han än gillar sitt jobb kan han inte låta bli att fundera över hur många allsvenska fotbollsspelare som behöver hålla i barn- och ungdomsträningar varje kväll för att kunna finansiera sitt elitsatsande. Inom ridsporten verkar det vara mer regel än undantag. Inte för att han har någon tanke om hur det skulle kunna förändras. Hästar kostar ju helt klart mer än fotbollar. Men det är ändå frustrerande.

Att skapa en "tjejsport"

Peters berättelse synliggör hur språket, och hur vi framställer saker, har stor betydelse för hur de kommer att uppfattas. Man kan lite förenklat säga att språket, och hur vi pratar om saker och ting, bidrar till att skapa våra bilder av världen. Och genom att ridsporten i olika sammanhang (i vår kultur) framställs och marknadsförs som en sport för tjejer så skapas och befästs bilden av att det är en "tjejsport". Detta leder i sin tur till att fler tjejer än killar söker sig till ridsporten, vilket ytterligare bidrar till att göra ridsporten till en sport för tjejer. Att kopplingen mellan ridsport och tjejer inte är naturgiven blir dock tydlig om vi går tillbaka 100 år i tiden. Vid den tidpunkten framställdes ridning och hästar i stället som en killsysselsättning (Hedenborg, 2007).

I Peters berättelse verkar såväl ridsportförbundet som politiker ha ett ansvar för att ridsporten har gjorts – och görs – till en tjejsport. Han menar att man inom ridsportförbundet har valt att lyfta den stora tjejdominansen inom ridsporten som en strategi för att få mer pengar till verksamheten. I stället för att prata om att ridsporten är en av de största *barn- och ungdomsidrotterna* i Sverige så har man betonat att det är en av de största *tjejdrotterna* i landet. Politikerna har å sin sida valt att lyfta satsningar på tjejjers idrottande som ett led i sitt jämställdhetsarbete. Peter beskriver hur tjejjers idrottande då har kommit att likställas med idrotter som domineras av tjejer, framförallt ridsporten. Detta trots att det finns många tjejer som sysslar med andra idrotter, och trots det finns killar som är aktiva inom ridsporten. Dessa tjejer och killar osynliggörs emellertid när tjejjers idrottande blir synonymt med vissa idrotter och killars med andra. I förlängningen bidrar det här till att befästa synen på att vissa idrotter lämpar sig bättre för tjejer och andra bättre för killar – föreställningar som media och detaljhandel inte är sena att spåda på. Många intervjupersoner påpekar nämligen att det inte bara är ridsportförbundet och politiker som framställer ridsporten som en tjejsport. Det mesta som har med hästar att göra verkar rikta sig till tjejer, exempelvis tidningar, kläder, prylar mm. Och som Peter frågar sig: "hur kul är det egentligen för killar som rider, eller funderar på att börja för den delen, att hela tiden få höra att det är en sport för tjejer?"

Att ridsportförbundet har valt att lyfta den stora tjejdominansen som en strategi för att få mer pengar till verksamheten kan, i våra ögon, förstås som ett uttryck för att jämställdhet (i vårt samhälle) har kommit att ses som en kvinnofråga. Enligt organisationsforskarna Anna Wahl, Charlotte Holgersson, Pia Höök och Sophie Linghag (2000) har den svenska jämställdhetspolitiken redan från början handlat om att förändra för kvinnor. Jämställdhet

har alltså blivit en fråga både *om* kvinnor och *för* kvinnor. Det är kvinnor som ska "fixas till", ta plats och träda in på traditionellt manligt kodade arenor, snarare än tvärtom – en syn på jämställdhet som har varit framträdande även inom idrottsrörelsen (Larsson & Johansson, 2012). Mot denna bakgrund är det inte konstigt att såväl ridsportförbundet som politiker har betonat – och betonar – att ridsporten är en viktig tjejsport och att satsningar på ridsporten (därmed) är en viktig jämställdhetsfråga. Detta ligger nämligen helt i linje med den svenska jämställdhetspolitiken. Att prata om jämställdhet som en mansfråga, där männen ska "fixas till" och få tillträde till traditionellt kvinnligt kodade arenor, har inte varit lika vanligt. Enligt Fanny Ambjörnsson (2011) bidrar jämställdhetspolitiken på detta sätt, trots goda intentioner, till att skriva under på en kulturellt nedärvd nedvärdering av det kvinnligt kodade (s. 35). Det kvinnligt kodade är inget som ses som riktigt önskvärt vare sig för kvinnor eller för män. I alla fall inte i för stora doser. Och kanske är det mot denna bakgrund som man får förstå att det för många verkar vara viktigare att betona att ridsporten fostrar tjejer (och killar) till att bli handlingskraftiga och självständiga ledare – egenskaper som i vanliga fall inte brukar kopplas till en socialt konstruerad kvinnlighet – än att betona att ridsporten fostrar tjejer (och killar) till att bli omhändertagande, empatiska och vårdande individer. Även om ridsporten verkar ha en potential att fostra till både och.

Peter har inga problem med att ridsporten domineras av tjejer och tycker inte att rekrytering av killar bör vara ett självändamål. För honom är det centrala att ridsporten är *öppen* för alla. Och ska man uppnå det tror han att det är viktigare att se över hur ridsporten framställs än att dra igång olika specialaktiviteter och killsatsningar. Här får Peter medhåll av flera andra intervjupersoner. Som någon säger är det kanske lite kontraproduktivt att å ena sidan marknadsföra ridsporten som en tjejsport och å andra sidan dra igång specifika killsatsningar. Kanske är det då bättre att synliggöra ridsportens innehåll – och vara stolt över detta – än att börja förändra verksamheten för att den ska passa några få? Andra tycker, liksom Robin, att det är viktigt med fler killar inom ridsporten, eftersom killar tillför andra saker, och för att det blir en bättre dynamik i grupper med både tjejer och killar. Men som vi såg tidigare så bygger ett sådant tänkande på föreställningar om att tjejer och killar är enhetliga och motsatta grupper, vilket inte alltid verkar stämma. Många killar och män verkar inte heller ha reflekterat så mycket över huruvida det är viktigt med fler killar inom ridsporten eller inte innan de får frågan. För egen del har de trivts bra som det är.

Pengar, talang och vilja

Frågan om pengar är, liksom för Peter, central i killarnas berättelser. De menar att pengafrågan är något som skiljer ridsporten från de flesta andra idrotter, där ekonomiska resurser inte är lika avgörande. För att bli en framgångsrik ryttare ska man helst ha talang, vilja och pengar. Nu menar de flesta att viljan är allra viktigast eftersom ridsporten kräver så stora uppoffringar tidsmässigt, men det underlättar helt klart att ha det gott ställt ekonomiskt. Har man råd att köpa bra hästar, hyra stallplats, åka iväg på tävlingar och träna för duktiga tränare har man ett stort försprång. På det sättet blir deltagandet i ridsporten en klassfråga, speciellt i storstäderna, där det är dyrare att både lektionsrida och att hyra stallplats än på mindre orter. Är man, som Peter säger, inte "född med silversked i mun" måste man hitta andra vägar för att kunna satsa på hästarna och tävlandet. Inom ridsporten är det nämligen få förunnat, till och med i den yttersta eliten, att kunna försörja sig på sin idrott. Något som förklaras med att det är en dyr sport som får lite medialt utrymme – och som därför kanske inte lockar sponsorer och publik på samma sätt som andra idrotter. Men först och främst handlar det om att ta sig till elitnivå. En möjlig väg dit, om man inte har de ekonomiska resurserna, är att utbilda sig till hippolog. Då får man en möjlighet att utvecklas som ryttare under utbildningsåren, och börjar man sedan arbeta som ridlärare och tränare har man möjligheten att ha sina hästar på den ridskola där man arbetar. Vilket, som Peter är inne på, underlättar ekonomisk, praktiskt och tidsmässigt. Problemet är dock att det är svårt att få tid till sin egen träning, när man samtidigt måste sköta ett arbete som ridlärare och tränare. Ytterligare en strategi är att bygga upp en verksamhet där man rider andras hästar fram till försäljning eller att börja jobba som beridare i stora och framgångsrika stall (företrädesvis utomlands), vilket dock beskrivs som ett hårt, slitigt och ofta olönsamt arbete. Intervjupersonerna menar att många talangfulla ryttare faller bort för att de inte har de ekonomiska resurser som krävs för att göra en helhjärtad elitsatsning, och de efterlyser därför bättre möjligheter att kunna leva sitt på ridsportande. Samtidigt, vilket är lite motsägelsefullt, ger nästan alla killar uttryck för att det faktiskt går att lyckas inom ridsporten oavsett vem man är. Bara man har viljan och envisheten. Denna tilltro till att vem som helst kan bli en framgångsrik tävlingsryttare – bara man vill tillräckligt mycket – framträder inte på samma sätt bland tjejerna i Lena Forsbergs studie (2008). En möjlig förklaring till detta är att killar för det första *syns* på ett annat sätt än tjejer inom ridsporten och för det andra förväntas bli framgångsrika i större utsträckning – och därmed kanske *har* lättare att få såväl sponsorer som möjligheter att träna och rida in andras hästar.

Fostran och ansvar

I Peters berättelse framträder också att ridsporten är fostrande i bemärkelsen att man som aktiv får lära sig att ta ansvar, planera och tänka på andras behov. Som flera killar och män tar upp kan man inte bara strunta i att gå upp på morgonen om man har en häst som behöver mat. Likaså förväntas man ta ansvar och hjälpa till med skötsel och annat på ridskolan. Efter en ridlektion går det inte bara att slänga in hästen i garderoben, som man kanske gör med en fotboll, utan man måste ta hand om den. Och får en häst kolik, som i Peters berättelse, så kanske man måste promenera med den i tre timmar – även om man egentligen hade planerat något annat. Marie Nordberg skriver, och hänvisar då till pedagogen Paul Sargent, att det är ovanligt att killar på detta sätt förknippas med omsorgssysslor under uppväxten. Medan flickor uppmanas att ta hand om andra, och därmed får träna sin inlevelseförmåga, sammanförs pojkar mer sällan med omsorgsaktiviteter. Detta leder i förlängningen till att de inte tränar upp samma förmågor på området som flickor. (Nordberg, 2005b, s. 125) Men eftersom ridsporten kräver att man som aktiv tar hand om, ansvarar för och kommunicerar med hästarna får man möjlighet att praktisera sådana förmågor även som kille. Intervjupersonerna visar på detta sätt att omsorgsaktiviteter lika väl kan knytas till positionen kille som till positionen tjej. Samtliga killar upplever att de fostrande inslagen i ridsporten har varit något positivt. De menar att de, som en följd av detta, har blivit mer mogna och vidsynta än andra killar, vilket de har haft nytta av även i andra sammanhang. Dock kan det stora ansvaret och den tid som krävs, speciellt om man ska ha egen häst, ha en baksida. Det är, som jag var inne på tidigare, inte alla som har möjlighet, eller vill, göra de uppoffringar som krävs tidsmässigt och ansvarsmässigt om man ska satsa på ridsporten.

Det är inget man pratar om

Måns bestämmer sig för att gå och köpa kaffe. Det är skönt att bara vara åskådare för en gångs skull. Han går förbi några ungdomar som står och pratar om hur häftigt det är att se tävlingarna "live". Han antar att de kommer från någon ridskola. Fem tjejer och en kille. Där är det inte mycket som har förändrats tänker han, som kille är man fortfarande i klar minoritet. Nu har Måns aldrig upplevt att det har varit något problem att vara kille inom ridsporten. Snarare tvärtom. I början av sin karriär fick han alltid höra av ridlärare och tränare att det var SÅ roligt med en kille, och förmodligen fick han mycket mer uppmärksamhet än han hade fått om han var tjej. Sedan rullade det bara på, ju duktigare han blev desto mer uppmärksamhet fick han, och desto roligare blev det. Möjligtvis blev han lite "åtklämd" av tjejerna i stallet någon gång ibland. De gillade att pika honom för att han var dålig på att rykta och inte kunde knoppa manar. Inte konstigt att det där med hästskötsel inte blev så kul då. Och undra på om inte de första tävlingsframgångarna kändes extra härliga just för att han fick bevisa att han var bra på något.

Måns är uppenbarligen inte ensam om att vara sugen på kaffe just nu. Medan han står i kön och väntar passar han på att betrakta alla hästmänniskor som lockats till Göteborg den här helgen. Han känner igen många av dem. Det är en rätt liten värld, ridsportvärlden. Han får ögonkontakt med en kille som heter Petter och höjer handen till en hälsning. Petter nickar tillbaka, men vänder snabbt bort blicken och fortsätter mot en av ingångarna. Han verkar måttligt intresserad av att komma fram och prata. Men så är det alltid i sådana här sammanhang. Det är som om Petter, och en del andra också, är rädda att Måns ska "outa" dem, kanske berätta att de ibland ser varandra på dansgolven på olika gayklubbar. Det skulle Måns såklart aldrig få för sig. Folk får göra som de vill. Men däremot kan han tycka att det är sorgligt att det är så få som vågar vara helt öppna inom ridsporten. Alla vet ju att det finns många som inte är 100 procent hetero, men det är liksom inget man pratar om. Visserligen har han aldrig hört några homofobiska kommentarer, och om det nu kommer fram att någon är bög, så är det ingen som verkar bry sig. Men den här tystnaden är lika jobbig den. Förmodligen är det många som tycker att han är provocerande med sin öppenhet, fast det är å andra sidan svårt att veta eftersom ingen säger något. Det är mer en känsla han har. Och i ärlighetens namn var det först efter att han lagt sin elitsatsning på hyllan som han kände att han kunde vara helt öppen i ridsportsammanhang. Nu har han inget att förlora längre. Ingen han behöver hålla sig väl med. Måns undrar hur det kan komma sig att det är svårt att vara öppen inom en sport, som utifrån uppfattas just som en "bögsport". Själv blev han kallad bög redan som åttaåring, fastän han inte blev det förrän i tonåren. Men det är säkert där skon klämmer. Eftersom folk tror att man är bög om man är kille och rider, blir det extra viktigt att visa att man inte är det. För något önskvärt kan det väl ändå inte vara, eller?

Tjejer och killar "blir" olika

Måns ger uttryck för ett annat synsätt än både Robin och Jim. I hans berättelse framträder föreställningar om att tjejer och killar "blir" olika inom ridsporten, snarare än att de, som i Robins berättelse "är" olika eller, som i Jims berättelse, är relativt lika. Måns har visserligen inte tyckt att hästskötsel och pyssel i stallet har varit vidare roligt. För honom är det, liksom för Robin, tävlandet som har varit den huvudsakliga motivationen. Men till skillnad från Robin förklarar han inte detta med inre, och naturgivna, skillnader mellan tjejer och killar. Han är snarare inne på att det handlar om förväntningar – och om bemötandet – från omgivningen. Det var inte så att han från början vägrade att rykta hästarna eller aktivt valde att ställa sig utanför stallgemenskapen, vilket man får känslan av att Robin gjorde. Men eftersom han inte förväntades tycka om (eller vara bra på) hästskötsel, snarare tvärtom, blev det inte heller något lustfullt och roligt. Om han i stället hade förväntats vara duktig på att rykta och knoppa manar, och blivit uppmuntrad till det, hade han förmodligen upplevt det på ett annat sätt. Kanske hade han då, precis som Jim, känt sig inkluderad i stallgemenskapen och med glädje deltagit i såväl rykttävlingar som pysselkvällar? Nu blev det i stället extra härligt att vinna den där första tävlingen, eftersom han fick bevisa att han var bra på något.

Förutom att Måns har blivit "åtklämd" av tjejerna i stallet någon gång ibland, upplever han att han har fått ett väldigt positivt bemötande *inom* ridsporten. Ridlärare och tränare har uppskattat att det äntligen kom dit en kille och han har kanske fått mer uppmärksamhet och andra möjligheter än han hade fått om han var tjej. Och detta är något som går igen i nästan alla intervjupersoners berättelser. Lika negativt som de har blivit bemötta i skolan, lika positivt har de blivit bemötta av ridlärare, tränare och (i de flesta fall även av) tjejerna i stallet. Majoriteten av killarna har upplevt synligheten och uppmärksamheten som något positivt – det har varit härligt att få vara lite "speciell". Men en av intervjupersonerna tyckte bara att det var jobbigt att hans ridlärare ägnade så mycket tid åt honom. Han kunde förstå att tjejerna i hans grupp blev lite småsura, och till slut blev han tvungen att säga till sin ridlärare att han inte ville bli särbehandlad bara för att han var kille.

Måns beskriver hur den positiva uppmärksamheten tillsammans med andras och egna förväntningar fick honom att börja tävla. Att tävla var nämligen, till skillnad från hästskötsel, något om han förväntades vara bra på. Och sedan rullade det som sagt bara på: "ju duktigare han blev desto mer uppmärksamhet fick han och desto roligare blev det". Med andra ord både gjordes och gjorde han sig till en framgångsrik tävlingsryttare.

Liksom han både gjordes och gjorde sig till en kille som inte gillade att rykta och knoppa manar. Måns berättelse är på detta sätt en berättelse om hur han har vävts in i, och kommit att förstå sig själv utifrån, de föreställningar om kön som dominerar i samhället, inom idrotten och i den specifika ridsportkontext han har befunnit sig. Han har, genom att ägna sig åt en idrott som klassas som en tjejsport, brutit mot vissa av samhällets och idrottens könsnormer. Samtidigt har han vävt sig i enlighet med dessa normer genom att bli en framgångsrik tävlingsryttare. Men liksom de andra killarnas berättelser visar finns det flera sätt att göras och göra sig till kille inom ridsporten. Detta könsgörande är nämligen en komplex – och ständigt pågående – process som kan ta sig delvis olika uttryck beroende på såväl kontext som individ.

Bögen som myt och realitet

Måns, som lever öppet som bög, upplever också att det är få killar som vågar (eller vill) leva helt öppet som bögar inom ridsporten. Detta trots att alla vet att det är många killar som inte är 100 procent hetero – och trots att ridsporten utifrån ses just som en ”bögsport”. Självt blev han som sagt kallad bög redan som sexåring, även om han inte blev det förrän i tonåren. Fast helt öppen vågade han inte vara förrän han hade avslutat sin tävlingskarriär, och inte behövde hålla sig väl med någon annan. Å andra sidan är det ingen som verkar bry sig när någon väl ”kommer ut”, och bögskämt eller homofobiska kommentarer har han inte upplevt. Det är tystnaden han tycker är problematisk. När ingen säger något – inte ens de som själva lever homo- eller bisexuellt – är det svårt att veta vad folk *egentligen* tycker.

Den här dubbelheten, att det å ena sidan inte verkar vara någon stor grej att vara bög inom ridsporten, och å andra sidan verkar vara få som är helt öppna, är kanske inte så konstig. I alla fall inte om man lyssnar på de andra killarnas berättelser. Initialt verkade det nämligen vara väldigt oproblematiskt att det finns många homosexuella män inom ridsporten. Ridsporten beskrivs som en öppen idrott där det är lättare att leva öppet som homosexuell (kille) än i samhället i övrigt. Och definitivt lättare än inom andra idrotter. Inom ridsporten är det ingen som bryr sig om någon är bög, eftersom det, som flera av killarna säger, är ”så vanligt”. En tolerans som de menar hänger samman med att ridsporten domineras av tjejer, och att samma machojargong därför inte uppstår. Detta ligger helt i linje med Dashpers studie (2012). Enligt henne är ridsporten en ovanligt tolerant miljö för homosexuella män; det finns smånga män som lever öppet som bögar och heterosexuella män i alla åldrar uppvisar extremt låga nivåer av homofobi. De upplever snarare, liksom

intervjupersonerna i denna studie, öppenheten och toleransen som något positivt. Men när man lyssnar på intervjupersonerna verkar det, till skillnad från i Dashpers studie, ändå inte vara helt oproblematiskt att det finns många homosexuella män inom ridsporten. Många av killarna är, som vi har sett, noga med att betona sin egen heterosexualitet (gärna flera gånger om) och med att framställa sig själva som "normala" killar, alltså inte bögar. En av intervjupersonerna berättar till och med om internaliserad homofobi som en följd av att han ständigt har känt att andra har ifrågasatt hans (hetero)sexualitet. Och här markerar killarna – i samma andetag som de distanserar sig från myten om ridbögen – att homosexualiteten är något avvikande och mindre önskvärt. För som Måns frågar sig, varför skulle det vara så viktigt att betona att man inte är bög om det vore något önskvärt? Intervjupersonernas förhållningssätt påminner mycket om den dubbelhet som fotbollstjejerna i Jesper Andreassons studie ger uttryck för när de värjer sig mot myten om fotbollsflatan samtidigt som de är positiva till den lesbiska närvaro som utgör en realitet i laget (2005, s 70). En dubbelhet som självklart påverkar dem som inte lever heterosexuellt – oavsett om det är lesbiska tjejer inom fotbollen eller bögar inom ridsporten. Om man känner att andra försöker tvätta bort "flatstämpeln" eller "bögstämpeln" genom att betona sin egen och andras heterosexualitet, kanske man, liksom Måns berättar att han tidigare har gjort, drar sig för att vara helt öppen? Här handlar det om betydligt mer subtila mekanismer än om homofobi. Snarare kan man se det som ett uttryck för heteronormativitet – det vill säga att heterosexualiteten trots allt ses som naturlig och önskvärd.

Eftersom idrotten generellt sett har kommit att kopplas ihop med maskulinitet har man inom idrottsforskningen intresserat sig mer för vad som händer när kvinnor ägnar sig åt maskulint kodade idrotter än tvärtom. Här finns emellertid flera paralleller – fast omvänt – till det som Måns och andra intervjupersoner ger uttryck för i sina berättelser. Den starka associationen mellan idrott och maskulinitet – och i förlängningen mellan maskulinitet och lesbiskhet – har gjort att kvinnor inte enbart har blivit hyllade för sina idrottsprestationer. De har även fått vänja sig vid att få såväl sin femininitet som (hetero)sexualitet ifrågasatt (om de inte ägnar sig åt kvinnligt kodade idrotter) (Andreasson, 2005, s. 38 f). Pat Griffin beskriver hur myten om den manhaftiga sportflatan har kommit att utgöra en gräns för vad som är accepterat kvinnligt beteende, som kontrollerar alla kvinnliga idrottare, både de som lever heterosexuellt och de som lever homosexuellt (1998, s. 48f). Enligt denna logik är det okej, eller kanske till och med uppskattat, med kvinnor som idrottar så länge de ser ut och uppträder som kvinnor och/eller uppvisar ett heterosexuellt begär. Den här "gränsvakten" har också lett till att företrädare för damidrotten har tagit till strategier för att värja sig mot den lesbiska stämpeln. Vanliga förhållningssätt har varit tystnad,

förnekande samt uppvisande av en heterosexig image. Liknande strategier framträder, som vi har sett, även i intervjupersonernas berättelser om ridsporten. Fast då i förhållande till myten om ridbögen. Problemet med dessa strategier är att de befäster bilden av homosexualiteten som något avvikande – det är något man behöver ”försvara” sig mot – medan heterosexualiteten framstår som naturlig, önskvärd och oproblematiserad. Måns beskriver exempelvis hur jobbig tystnaden inom ridsporten är, eftersom den gör honom osäker på vad folk egentligen tycker. Hans slutsats är dock att de ”förmodligen tycker att han är provocerande”.

Trots försök att tvätta bort ”bögstämpeln” verkar det finnas många killar inom ridsporten som inte lever heterosexuellt. Det är något som alla vet och som ingen reagerar över (det är bara inget man pratar om). En möjlig tolkning av denna dubbelhet är att ifrågasättandet av manliga ryttares (hetero)sexualitet och myten om ridbögen samtidigt har gjort att det har blivit en möjlig position att inta. Manliga idrottares heterosexualitet tas annars lätt för given. En effekt av att uppträda i enlighet med samhällets förväntningar på killar, exempelvis genom att spela fotboll eller hockey, är nämligen att man automatiskt passerar som heterosexuell – även om man inte är det (Eng, 2003, s. 224). En annan möjlig förklaring är att det kan vara lättare för den som redan har brutit mot normen för hur man ska ”vara” som kille, exempelvis genom att ägna sig åt ridsport, att ta ytterligare ett kliv utanför normen. Kanske blir det också uppenbart för en kille som inom ridsporten praktiserar både sådant som klassas som feminint och sådant som klassas som maskulint att feminint och maskulint inte behöver vara motsatta positioner. I och med detta förlorar det heteronormativa grundantagandet att motsatser attraherar varandra mycket av sin logik. Förmodligen har även frånvaron av homofobi och den, i alla fall på ytan, stora toleransen och acceptansen betydelse. Men även om det enligt intervjupersonerna finns många killar som inte lever 100 procent hetero så verkar de ”frizoner”, som kan uppstå bland icke heterosexuella kvinnliga lagidrottare, inte förekomma (Linghede & Redelius, 2009). Kanske kan detta bero på att det är en individuell idrott, kanske på att det är få killar som är aktiva på en och samma plats?

Uppenbart i intervjupersonernas utsagor är också att de, när de pratar om homo- och bisexuella inom ridsporten, endast verkar avse killar och män. Inte en enda gång är det någon som på eget initiativ börjar prata om tjejer som inte lever heterosexuellt. När jag ställer en direkt fråga kring hur de tror att det är att leva öppet som lesbisk inom ridsporten blir de flesta tysta eller tveksamma. Några konstaterar att de aldrig har hört

talas om någon lesbisk tjej inom ridsporten. Även detta kan ses som en effekt av att heterosexualiteten tas för given när man som kille eller tjej betar sig i enlighet med dominerande könsnormer – i detta fall som tjej. Nu är stallmiljön visserligen en arena där normer utmanas och där andra egenskaper än vad som traditionellt brukar klassas som feminina värdesätts, bland annat handlingskraft, mod och styrka. Men även om stallmiljön kan vara en plats, där alternativa sätt att göra kön är möjliga för såväl tjejer som killar, så verkar detta ske utan att tjejerna får sin heterosexualitet ifrågasatt. Stalltjejerna behöver inte, till skillnad mot exempelvis kvinnliga fotbollsspelare, bevisa sin heterosexualitet, även om de bryter mot stereotypa könsnormer. Det verkar alltså som att den feminina kodningen av ridsporten är så stark att den heterosexuella normen upprätthålls – trots att könsgänser överskrids och trots att den homosociala miljön skulle kunna öppna upp för 'alternativa' handlingar. Tjejerna i Lena Forsbergs studie beskriver exempelvis att de tror att utseendet skulle få större betydelse om det var fler killar i stallet och de har starka åsikter om vad killar är lämpade att göra (vilket inte inkluderar att knoppa manen på hästar). Vidare berättar de med avsmak om en flicka vid ett ridläger som uppfattades som lesbisk. (Forsberg, 2008) Så om sexuella relationer och handlingar förekommer mellan tjejerna i stallet verkar detta inte vara något som man pratar om inom ridsporten. Det här liknar det resonemang som Fanny Ambjörnsson för om färgen rosa. Enligt henne skulle färgen rosa kunna ses som en kulturellt möjlig väg för flickor att ta plats och stå i centrum, utan att avsäga sig identiteten som flickor. Men det är en självständighet inom tydligt definierade [och heterosexuella (min anmärkning)] ramar. (Ambjörnsson, 2011, s. 83f)

Att göras och göra sig till kille inom ridsporten – en sammanfattande diskussion

Som berättelserna om Jim, Robin, Erik, Peter och Måns illustrerar är det svårt, för att inte säga omöjligt, att beskriva hur killar och män inom ridsporten "är". Snarare finns det flera sätt att vara kille inom ridsporten. De erfarenheter man har av verksamheten, liksom vägen in i ridsporten, kan skilja sig åt beroende på den utgångsposition man har. Här spelar exempelvis faktorer som familjebakgrund, klass, sexualitet, geografisk hemvist, ålder, nivå (bredd/tävling) samt den lokala kontexten (exempelvis miljön på den egna ridskolan) in. Vi har försökt visa detta genom att diskutera de fem narrativen i relation till varandra samt i relation till resultat från andra studier. Samtidigt finns gemensamma nämnare. Tydligt är att man som kille eller man inom ridsporten måste förhålla sig till de normer kring kön och sexualitet som präglar ridsporten, idrotten och samhället i stort.

I intervjupersonernas berättelser framträder tre huvudsakliga synsätt, eller föreställningar, om kön. För det första, vilket Robins berättelse illustrerar, är det vanligt med föreställningar om att tjejer och killar "är" olika. Detta synsätt, som också kan beskrivas som ett särartstänkande, blir som mest tydligt när de pratar om "andra" killar (och tjejer), och inte om sig själva. Killar inom ridsporten beskrivs då som mer tävlings-, prestations- och målinriktade än tjejer, och mindre intresserade av att pyssla och sköta om hästarna. Vidare beskrivs killar vilja ha fart och fläkt och spänning. Det här särartstänkandet framträder också i utsagor kring *om* och *varför* det skulle vara bra med fler killar inom ridsporten. Ett vanligt argument är att det blir en bättre dynamik i grupper med både tjejer och killar, eftersom tjejer och killar tillför olika saker, och därmed kompletterar varandra. Dessa berättelser om att tjejer och killar "är" olika kan kopplas till de föreställningar om kön som präglar tävlingsidrotten i stort – föreställningar om tjejer som mer socialt och estetiskt inriktade i sitt idrottande och killar som instrumentellt och prestationsmässigt inriktade (Larsson 2001). Samtidigt motsägs utsagorna om "andra" killar många gånger av den egna berättelsen, som kan vara betydligt mer könsgrensöverskridande. För flera av killarna är det just närheten till hästen, kompisarna i stallet eller föreningsarbetet som har varit den huvudsakliga motivationen, inte tävling och prestation.

När intervjupersonerna får utveckla sina resonemang kring skillnader mellan killar och tjejer framträder dock alternativa berättelser, eller föreställningar. En sådan föreställning, vilket Måns ger uttryck för, är att killar och tjejer *blir* olika inom ridsporten. Enligt ett sådant tänkande är det snarare egna och andras *förväntningar* på att killar ska vara drivna och tävlingsinriktade, samt den positiva uppmärksamhet man får som kille inom ridsporten, som gör att många killar blir tävlings- och prestationsinriktade. Detta är intressant mot bakgrund av att ridlärare verkar ha uppfattningen att killar är mer tävlingsinriktade och drivna än tjejer, liksom att ridskoleundervisningen är ”för tråkig” för killar (Thorell, 2011). Men om man i stället vänder på resonemanget och utgår från att det är ridlärarens och tränarens förväntningar som gör att killar *blir* mer drivna och tävlingsinriktade än tjejer, så kanske det på samma sätt kan vara deras förväntningar som gör att killar upplever ridskoleundervisningen som tråkig. Om de nu gör det. Det är nämligen något som motsägs av många intervjupersoners egna berättelser.

Ett tredje synsätt som framkommer i intervjupersonernas berättelser, exempelvis i Jims, är att ”tjejer och killar är lika”. Föreställningarna om att ”tjejer och killar är lika” blir särskilt tydliga när intervjupersonerna pratar om den vardagliga verksamheten inom ridsporten. I dessa utsagor betonas värden som omsorg, fostran och handlingskraft, vilka verkar kunna kopplas till en ”ridsportidentitet” snarare än till kön. I de här berättelserna, där likhet är i fokus, framträder också andra bilder av killar (och tjejer) än de som vanligtvis präglar idrotten. Genom att killar beskrivs som relationsinriktade och omhändertagande utmanas traditionella föreställningar om hur killar och tjejer ”är”.

Intervjupersonerna förhåller sig till rådande, och ibland motstridiga, könsnormer på olika sätt. Dels skiljer de sig åt sinsemellan, dels kan en och samma intervjuperson, som i Robins fall, förhålla sig på olika vis vid skilda tillfällen under intervjun. Det här synliggör att gruppen killar inte alltid kan ses som en enhetlig och homogen grupp, motsatt gruppen tjejer. Inte heller verkar det som att den enskilde individen är enhetlig och konsekvent. Snarare verkar det finnas flera möjliga sätt att göras och göra sig till kille (och tjej) inom ridsporten, beroende på hur man i ett givet sammanhang förhåller sig till, eller positionerar sig i förhållande till, rådande könsnormer; ett förhållningssätt som sedan förkroppsligas i tal och handlingar. Marie Nordberg (2005a) beskriver i sin studie av män i kvinnodominerade yrken hur fyra identifikationer, eller positioneringar, framträdde bland de män hon studerade; ”identifikationer med ett kollektivt vi”, ”identifikationer där skillnad till andra män skapas”, ”identifikationer med dom [kvinnor och femininitet]”, samt

”motidentifikationer med en feminint laddad manlig homosexualitet”. I vår läsning av intervjupersonernas berättelser framträder liknande positioneringar – eller förhållningssätt – bland killarna och männen i denna studie. Vi har därför inspirerats av Marie Nordbergs positioneringsmönster i vår diskussion kring hur intervjupersonerna förhåller sig till rådande köns och sexualitetsnormer. Här är det viktigt att komma ihåg att varje intervjuperson kan ge uttryck för mer än ett förhållningssätt. Det är således inte så enkelt som att varje kille kan placeras under en av de fyra rubrikerna nedan.

”Det är snarare en killsport” – att distansera sig från tjejer

Ett sätt att positionera sig, som framträder i intervjupersonernas berättelser, är att identifiera sig med ”andra” killar. Det sker ofta genom att betona att man själv, eller ridsporten, ”egentligen” är manlig och maskulin, vilket samtidigt skapar en distans till tjejer och det som klassas som kvinnligt och feminint. Det kvinnligt kodade utmålas också som något annat och mindre önskvärt än det manligt kodade. Jim ger uttryck för detta när han säger att ”det knappast är tjejigt att kunna kontrollera 500 kg häst” och Robin när han säger att ”en kille skulle aldrig ställa sig och borsta en häst när det är en kvart kvar till tävling”. Ett annat sätt är hävda att det inte finns några skäl att mobba killar som rider, eftersom ridsporten ”egentligen” är en maskulin sport. Detta signalerar dock indirekt att det kan finnas godtagbara skäl att mobba killar som ägnar sig åt sådant som anses vara feminint ”på riktigt”. Att på det här sättet forma sin självförståelse i motsats till en icke önskvärd kvinnlighet eller femininitet var enligt Dashper (2012) dominerande bland samtliga män – bögar som straighta – i hennes studie. I denna studie framträdde även andra, och mindre normativa, positioneringsmönster.

”Ingen sportdiva” – att distansera sig från ”andra” killar

Ett annat förhållningssätt som framträder i intervjupersonernas berättelser är ett skillnadsskapande gentemot ”andra” killar. De andra killarna är huvudsakligen klasskompisar och fotbolls- och hockeykillar – alltså ”sportdivor” – vilka sägs representera en manlighet som, även om den ger status i vissa sammanhang, inte ses som särskilt önskvärd och sympatisk. I alla fall inte alltid. Flera av killarna beskriver sig själva som mer mogna och ansvarstagande än de jämnåriga killarna i skolan. Skolkamraterna, som ofta har mobbat dem för att de håller på med en ”tjejsport”, beskrivs i stället som larviga, omogna och (egentligen) rädda. Som någon av intervjupersonerna säger blir det inte en ”tjejigare” jargong inom ridsporten än inom fotbollen och hockeyn – snarare en *trevligare* jargong. På det här sättet distanserar sig killarna från den form av manlighet som tycks dominera i maskulint

kodade idrottsmiljöer (se bland annat Messner, 1992; Fundberg, 2003; Andreasson, 2006). Samtidigt kan killarna lite senare under intervjun ge uttryck för att ett mer ”macho” sätt att vara kille ändå kan ses som något ”önskvärt” och bra.

Att närma sig det ”kvinnliga” – likhetsskapande med tjejer

Det verkar också som att deltagandet i ridsporten möjliggör ett närmande till det som (i vår kultur) ses som kvinnligt eller feminint. Samtliga intervjupersoner betonar det starka djurintresset, den nära relationen till hästarna samt det samspel och den kommunikation som krävs inom ridsporten. De pratar vidare om att ridsporten är fostrande i bemärkelsen att man får lära sig att ta ansvar för en annan levande varelse, som faktiskt är beroende av en. När man som kille deltar i den vardagliga ridsportverksamheten sammankopplas man således med omsorgssysslor, vilket är ovanligt. Medan flickor ofta uppmanas att ta hand om andra under uppväxten, och därmed får träna sin inlevelseförmåga, sammanförs pojkar mer sällan med omsorgsaktiviteter. Detta leder i förlängningen till att de inte tränar upp samma förmågor på området som flickor. (Nordberg, 2005b, s. 125) Men eftersom ridsporten kräver att man som aktiv tar hand om, ansvarar för och kommunicerar med hästarna får man möjlighet att praktisera sådana förmågor även som kille. Intervjupersonerna visar på detta sätt att omsorgsaktiviteter lika väl kan knytas till positionen kille som till positionen tjej. Ridsportens tjejdominans verkar vara en annan faktor som ger killar möjlighet att närma sig feminina positioner. Genom att tjejerna i stallet blir ens kompisar så suddas den uppdelning mellan tjejer och killar som är vanlig i många andra (idrotts)sammanhang ut. Likaså både tävlar och tränar tjejer och killar tillsammans inom ridsporten. Jims berättelse visar att killar kan uppleva närmandet till tjejer och det kvinnligt kodade som något väldigt positivt. Han deltar med glädje i ungdomssektionens olika aktiviteter, har en innerlig relation till sköthästen Jonas och umgås mer – och hellre – med tjejerna i stallet än med skolkamraterna. Detta synliggör att killar och män inom ridsporten inte alltid, vilket Dashper hävdar, formar sin självförståelse genom att distansera sig från en icke önskvärd femininitet.

”Jag är en normal kille liksom” – bögen som ”gränsvakt”

I stort sett alla intervjupersoner berättar om glåpord, trakasserier och mobbing, framförallt i skolan, på grund av att de har ägnat sig åt en ”tjejsport”, ”fjollsport” eller ”bögsport”. Detta synliggör, som vi har varit inne på, att föreställningar om kön är tätt sammankopplade med föreställningar om sexualitet, och då en normativ heterosexualitet. Att utmana traditionella könsmonster, exempelvis genom att som kille ägna sig åt ridsport, utgör samtidigt ett

utmanande av heteronormativiteten, det vill säga det outtalade antagandet att alla människor är heterosexuella och att det är det "naturliga" sättet att leva. Många av intervjupersonerna förhåller sig till den heteronormativa kopplingen mellan det kvinnligt kodade (ridsport) och manlig homosexualitet genom att markera att de är "normala" killar – alltså inte bögar.

Ett sätt att visa att man är "normal" är att betona den egna heterosexualiteten (gärna flera gånger om) eller att markera att homosexualiteten är något mindre önskvärt. Jim ger uttryck för detta när han frågar sig om "det inte är böigare att springa runt efter en boll med massa killar än att hantera stora hästar med tjejer", Robin när han säger att de få killar som gillar att rykta och pyssla med hästarna har en "annan läggning" och Erik när han säger att en bra sak med ridsporten är "alla snygga tjejer". En av intervjupersonerna berättar till och med om internaliserad homofobi som en följd av att han under hela sitt liv har upplevt att andra har ifrågasatt hans heterosexualitet. Han tror inte att han hade tyckt det var lika jobbigt att se homosexuella män, exempelvis på TV, om han inte hade hållit på med ridsport. Att intervjupersonerna på detta sätt värjer sig mot "myten av ridbögen" gör emellertid, på ett problematiskt sätt, att de individer som inte riktar sitt begär mot den motsatta köns kategorin ses som avvikare. För om det vore något oproblematiskt, eller till och med önskvärt, att vara homosexuell, skulle det knappast vara så viktigt att betona att man inte är det. På det här sättet verkar bögen fungera som en "gränsvakt" för hur mycket man som kille får överskrida och "bråka med" könsgränser inom ridsporten. Och även om denna "gränsvakt" påverkar alla killar, blir den förmodligen extra synlig för dem som inte lever heterosexuellt. Måns, som lever öppet som bög, tror som sagt att det kan vara svårare att "komma ut" som homosexuell inom ridsporten än i samhället i stort just eftersom det verkar vara så viktigt att bevisa sin heterosexualitet. Samtidigt menar han att det är lite paradoxalt, för han vet många personer inom ridsporten som inte är 100 procent heterosexuella. Det är något som alla vet, och som ingen tycker är konstigt, men det är inget man pratar öppet om. Måns är inte ensam om att vara inne på den här dubbelheten. Flera av intervjupersonerna pratar om att det finns många homosexuella (killar) som rider och menar att ridsporten därför måste ses som en öppen idrott. Samtidigt, eller kanske på grund av detta, kan de några minuter senare vara noga med att betona sin egen heterosexualitet.

Avslutande reflektioner

Sammanfattningsvis verkar det som att deltagandet i en kvinnligt kodad idrott som ridsporten kan öppna upp för andra, och mindre stereotypa, sätt att vara kille än traditionellt manligt kodade idrotter. Eftersom den vardagliga verksamheten inom ridsporten innehåller både sådant som (i vår kultur) definieras som kvinnligt, exempelvis omsorg, kommunikation och lyhördhet, och sådant som definieras som manligt, exempelvis handlingskraft, styrka och mod, får man som kille (och tjej) möjlighet att praktisera såväl feminina som maskulina positioner. På detta sätt utmanas traditionella föreställningar om hur tjejer och killar "är". Till skillnad mot i andra idrotter tävlar och tränar tjejer och killar också tillsammans inom ridsporten, vilket ytterligare bidrar till att likhet hamnar i fokus.

Samtidigt måste man som kille inom ridsporten förhålla sig till det omgivande samhällets syn på ridning som en "tjejsport" liksom till ett heteronormativt särartstänkande där killar inom ridsporten är tävlings-, prestations- och målinriktade, inte gillar att pyssla med hästarna och tycker att det bästa med ridsporten är tjejerna. Det verkar göra att det kan bli extra viktigt att betona maskulinitet – och framförallt heterosexuallitet – för att visa att man trots allt är en "normal" kille. Bögen blir här en form av "gränsvakt", en stereotyp som både möjliggör och begränsar, men som framförallt synliggör en heteronormativ ordning.

Intervjupersonerna förhåller sig emellertid inte bara till normer kring kön och sexualitet. De påverkas också av föreställningar som har med ålder, klass och etnicitet att göra. Och för att komplicera det hela ytterligare så är de olika normerna sammanflätade med varandra. Normer kring kön och sexualitet *sammanfaller* i själva verket med föreställningar om bland annat klass, etnicitet och ålder (Ambjörnsson, 2006). Beroende på hur gammal man är eller vilken klassbakgrund man har kan förväntningarna på hur man ska se ut och uppträda som kille se olika ut. Flera av killarna beskriver hur bemötandet från omgivningen har förändrats i takt med att de har blivit äldre. Glåpord och trakasserier har för många från 20-årsåldern och uppåt förbytts till ett positivt intresse – och en nyfikenhet – från omgivningen. Helt plötsligt har man uppfattats som cool och modig för att man vågar hålla på med hästar. I alla fall i vissa sammanhang. Det verkar också som att förväntningarna på hur man ska uppträda som kille kan se olika ut beroende på vilken klassbakgrund man har. Som en av intervjupersonerna säger: *"alltså folk tänker ju att om man är kille och håller på med ridsport... då är man antingen bög eller snobb"*. Kanske kan det,

som en följd av sådana föreställningar, vara lättare att hålla på med hästar och ridsport om man har överklassbakgrund – eller i alla fall rör sig i sådana sammanhang? I vår läsning av intervjumaterialet tycker vi oss kunna se sådana tendenser. Flera intervjupersoner påpekar också att ridsporten är en ”vit” sport. Det är sällsynt med personer som har en annan etniskt bakgrund än svensk (eller europeisk), vilket de i huvudsak förklarar med att ridsporten och hästar inte ingår som ett ”naturligt” idrottsalternativ i många andra kulturer. Med ett sådant resonemang förläggs dock problemet någon annan stans – det handlar om ”andra” kulturer – och inte om vad exempelvis Svenska Ridsportförbundet gör eller inte gör. Detta kan jämföras med diskussionen kring varför det är så få killar inom ridsporten, där många intervjupersoner är kritiska till att ridsporten har marknadsförts som en tjejsport, liksom till att man har använt tjejestämpeln som en strategi för att få pengar till verksamheten. Här förläggs problemet, i alla fall delvis, till ridsportförbundet. Om man använder samma resonemang i diskussionen kring etnicitet och ridsport, skulle man kunna fråga sig hur ridsporten framställs, eller marknadsförs i detta avseende? Framställs ridsporten som en sport för alla? Och vilka är egentligen de ”andra” kulturerna? Kan de ses som en enhetlig grupp? En av killarna berättar exempelvis att han, under en resa till Saudiarabien, blev förvånad över hur stort intresset verkade vara för hästar och ridsport där. Det hade han inte förväntat sig. Och följdfrågan blir då: varför hade han inte det?

Käll- och litteraturförteckning

- Ambjörnsson, F. (2004) *I en klass för sig – genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Ordfront.
- Ambjörnsson, F. (2006). *Vad är queer?* Stockholm: Ordfront.
- Ambjörnsson, F. (2011). *Rosa – den farliga färgen*. Stockholm: Ordfront.
- Anderson, E. (2005) Orthodox and inclusive masculinity: Competing masculinities among heterosexual men in a feminized terrain. *Sociological Perspectives* 48(3) s. 337 – 355.
- Andreasson, J. (2005). Mellan svett och mascara. Maskulinitet i ett kvinnligt fotbollslag, I: *Manlighetens omvandlingar*. (red). Thomas Johansson. Göteborg: Daidalos.
- Andreasson, J. (2006) *Idrottens kön. Genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag*. Diss. Lund: Lunds universitet.
- Butler, Judith. (1990). *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. London & New York: Routledge.
- Dashper; K. Dressage is full of queens! Masculinity, sexuality and equestrian sport. *Sociology* 0(0). s. 1-16.
- Eng, H. (2003). *Sporting Sex/uality: Doing Sex and Sexuality in a Norwegian Sport Context*. Diss. Oslo: NIH.
- Fagrell, B. (2000). *De små konstruktörerna. Flickor och pojkar om kvinnligt och manligt i relation till kropp, idrott, familj och arbete*. Diss. Stockholm: HLS Förlag.
- Forsberg, L. (2008). *Att utveckla handlingskraft – om flickors identitetsskapandeprocesser i stallet*. Vulkan.
- Foucault, Michel. (1977). *Power/Knowledge*. New York: Pantheon.
- Fundberg, J. (2003). *Kom igen gubbar! Om pojkfotboll och maskuliniteter*. Diss. Stockholm: Carlssons, 2003.
- Grahn, K. (2008). *Flickor och pojkar I idrottens läromedel. Konstruktionen av genus i ungdomstränerutbildningen*. Diss. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

- Griffin, P. (1998) *StrongWomen, Deep Closets: Lesbians and Homophobia in Sport*. Champaign: Human Kinetics.
- Hellman, A. (2005). Förskolebarns konstruktion av maskulinitet. I: Nordberg, M (red), *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber. s. 146 – 160.
- Hedenborg, S. (2007). *The popular horse: from army and agriculture to leisure*. idrottsforum.org.
- Hedenborg, S. (2009) *Till vad fostrar ridsporten? En studie av ridsportens utbildningar med utgångspunkt i begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran*, Educare 1. Lärarutbildningen: Malmö Högskola. s. 61 – 78.
- Hedenborg, S. & Hedenborg-White, M. (2012). Changes and variations in patterns of gender relations in equestrian sports during the second half of the twentieth century. *Sport in Society* 15(3) s. 302 – 320.
- Johansen, H. (2009) *Kjønnsregering i norsk sprangridning. Få kvinner på topp, mange på bunn*, Idrottsforum.org.
- Jones, B. (1983). Just crazy about horses: The fact behind the fiction. I: Katcher, A & Beck, A. (red.), *New perspectives on our lives with companion animals*. Philadelphia: University of Pennsylvania press. s. 87 - 111.
- Koivula, N. (1999). *Gender in sport*. Diss. Stockholm: Akademitryck AB.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Larsson H, (2001). *Iscensättning av kön i idrott: En nutidshistoria av idrottsmannen och idrottskvinnan*. Diss. Stockholm: HLS.
- Larsson, H. (2003). *Idrottens genus*. Idrottsforum.org.
- Larsson, H. (2009). Idrottens könsmonster. Varför finns de? Vad handlar det om? *Svensk idrottsforskning*, 1. s. 11-15.
- Larsson, H. & Johansson, S (2012), *Genus och heteronormativitet inom barn- och ungdomsidrott. Könsmonster i idrottsdeltagande och regelverk*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Lenz Taguchi, H. (2004). *In på bara benet. En introduktion till feministisk poststrukturalism*. Stockholm: HLS Förlag.

- Linghede, E & Redelius, K. (2009) Heteronormativiteten och dess sprickor: Iscensättningar av kön och sexualitet inom idrotten. *Aktuell- beteende och samhällsvetenskaplig idrottsforskning*. s. 103-124.
- Menesson, C. (2009). Being a man in dance: socialization modes and gender identities. *Sport in society*. 12(2) s. 174-195.
- Messner, M. (1992) *Power at play: Sports and the problem of masculinity*. Boston: Beacon.
- Nordberg, M. (2005a). Det hotande och lockande feminina – om pojkar, femininitet och genuspedagogik. I: Nordberg, M (red), *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber. s. 122 – 145.
- Nordberg, M. (2005b). *Jämställdhetens spjutspets? Manliga arbetstagare i kvinnoyrken, jämställdhet, maskulinitet, femininitet och heteronormativitet*. Göteborg: Arkipelag.
- Pahnke-Airosto, L. (2005). Killarna kommer med full kraft. *Ridsport*, nr 23. s. 48.
- Plymoth, B. (2012). Gender in equestrian sports: an issue of difference and equality, *Sport in Society*. 15(3), s. 335 – 348.
- Richardson, L. & St. Pierre, E. (2005). Writing. A method of inquiry. I: Denzin, N. & Lincoln, Y. (red). *The Sage Handbook of Qualitative Research, third edition*. London: Thousand Oaks, s. 959 – 978.
- Svender, J. (2009). Idrottsrörelsens satsning på flickor. En kontraproduktiv åtgärd? *Svensk idrottsforskning*, nr 1. s. 34 – 37.
- Svender, J. (2012). Så gör(s) idrottande flickor: iscensättningar av flickor inom barn och ungdomsidrotten. Diss. Stockholm: US-AB.
- Thorell, G. (2011). *Hur kommer det sig att så få pojkar rider på ridskola? – en kvalitativ studie om ridlärares uppfattningar och erfarenheter om ridskolans verksamhet ur ett genusperspektiv* (D- uppsats i Idrottsvetenskap, Karlstads universitet).
- Wahl, A., Holgersson, C., Höök, P. & Linghag, S. (2000). *Det ordnar sig. Teorier om organisation och kön*. Lund: Studentlitteratur.

Ridsport är Sveriges näst största ungdomssport och en av få idrotter där män och kvinnor tävlar på lika villkor. Ridsportförbundet arbetar för att främja ridning och körning som motion folksport och tävlingsidrott. Organisationen rymmer 900 ridklubbar varav hälften driver ridskola. Idag rider cirka en halv miljon människor regelbundet. Cirka 155 000 är medlemmar i en ridklubb.

Tjejpgrej, karlgöra, fjollsport... Forskaren Eva Linghede och professor Håkan Larsson från Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH) har på uppdrag av Svenska Ridsportförbundet gjort en studie om killar och ridsport. Hur ser killarnas väg in i ridsporten ut? Och hur är det egentligen att vara kille på en stallbacke som till 90% befolkas av flickor? Forskningen bygger på intervjuer med män och pojkar och fångar berättelser om stärkande hästkraft men också om utanförskap och stereotypa könsnormer.

